

PROSVETNI DELAVEC

Družbeno upravljanje zahteva temeljitejšo odkrivanje problemov

Na poti razvijanja družbenega upravljanja in samoupravljanja v vzgojno izobraževalnih ustanovah še nismo tako daleč, da bi ne bilo potrebno vse nastajajoče probleme še proučevati in ves sistem osamosvajanja šolstva izpopolnjevati.

Na šolah imajo šolski kolektivi vse samoupravne pravice, in sicer sprejemajo letni delovni načrt, pravila o notrajni organizaciji in delu šol, v soglasju s šolskimi odbori sistematizirajo delovnih mest, pravilnike o delitvi dohodka po delu, o ocenjevanju delovnih kolektivov, samostojno delijo osebne dohodke po pravilnikih, na podlagi razpisa predlagajo nove člane kolektivov, predlagajo šolskemu odboru ali ustanoviteljcu šole vodje šole, itd. Upravni odbor je organ delovnega kolektiva. Direktor vzgojno izobraževalne ustanove pa je za svoje delo odgovoren svetu zavoda, delovnemu kolektivu in skupnosti.

Tu gre vsekakor za revolucionarne spremembe in pridobitve, za katere bi morali biti dovolj dorasli in zreli vsi prosvetni delavci, ki sprejemamo nase ne samo nove dolžnosti, ampak tudi nove odgovornosti pred lastnim kolektivom in socialistično skupnostjo.

Načelo delitve po delu, ki smo ga na splošno vsi sprejemali, je eno najtežjih vprašanih gradivne socialističnih družbenih odnosov, in uvajanje tega načela spremljajo še vedno razne težave in napačne. Novi kriteriji, po katerih so se na vrata nos začeli formirati osebni dohodki prosvetnih delavcev, kakor delovno mesto, izobrazba, pedagoška praksa, službena leta, prizadevanje, obseg dela, kvaliteta dela idr., so razgibali kolektive največkrat tako, da je v njih prišlo do preveč ognjevitih razprav in brezsmiselnih prerekanih, do osebnih napadov, žalitev in osebnega sovraštva. Različni po temperamentu in značaju, idealisti in materialisti, razsodni in uravnovešeni, vihravi in ošabni, okoreli in prožni, vsi so na svoj način prišli do izraza in veljave. Kazalo je, da je uveljavljanje pravice človeka, da uživa sadove svojega dela in materialnega napredka družbene skupnosti po načelu, vsak po svojih sposobnostih — vsakemu po njegovem delu, zasejalno seme razdora med navidezno složnimi kolektivi po naših šolah.

Ob prehodu na novi sistem družbenega upravljanja in samoupravljanja so učitelji, upravitelji in kolektivi pokazali, da se ne morejo tako hitro otresti administrativne birokratske miselnosti o nadrejenosti in podrejenosti posameznikov in različnih organov na upravno-političnem področju. Skoro povsod smo čutili pomanjkanje idejno-politične razgledanosti, pravičnega pojmovanja socialistične demokracije, soodgovornosti in enakopravnosti ter moralnih kvalitete, ki jih označujemo z besedami iskrenost, tovarništvo, pravičnost, samokritičnost, srčna kultura in drugače.

Na neki šoli je lani tik po slovesnostih ob koncu šolskega leta osemnajstletni kolektiv brez razprave sprejel istočasno pravilnik o ocenjevanju in sklepe ocenjevanja komisije o številu točk za posamezne tovariše. Pravilnik je bil kopija pravilnika neke druge šole. Dosegljivih točk je bilo tisoč. Toda kakor drugod tudi tukaj niso upoštevali načela, da se mora element kvalitete dela upoštevati kot najvažnejši ali celo bistveni element pri formiranju osebne dohodka. Kvaliteta dela se je vrednotila z dve sto točkami. Kot element pa so se pojavili: poprava šolskih nagob (30), pisne priprave (5), šolska administracija (5), poverjeništa (20), znanje otrok (60), izdelava učil (20), stik s starši (5), disciplina in estetski videz razreda (10), idr. Pouk težjih predmetov, kakor kemije, telovadbe idr., se je upošteval s po 15 točkami, počevanje več predmetov s po 40 točkami. Tako je prišlo do atomizacije dela učitelja na čisto drobne dejavnosti, ki pa še vedno ne karakterizirajo kvalitete njegovega dela, ampak bolj njegov obseg. Ni bilo mogoče zvedeti, kako je ocenjevalna komisija

ja prišla do svojih rezultatov, ki so bili pestri in na pogled lekarniško natančno izdelani, saj nista niti dva tovariša imela enako število točk in s tem odslej enako plačo. Osnova za ocenjevanje so bili tej ocenjevalni komisiji in muhi enoprednosti je rezultat zelo skopih ogledov razrednega dela po upravitelju šole. Daleč je bila od tega, da bi to za slehernega učitelja zelo občutljivo in odgovorno nalogo vestno, tankočutno in objektivno opravila. Vsaka ocenjevalna komisija naj bi svoje dolgoročne pregledne opravljala skupno na osnovi predelanih in soglasno sprejetih pravilnikov in po določenih in enotnih kategorijah. Na osnovi teh si mora komisija neposredno sama in v sodelovanju z upraviteljem kot pedagoškim vodjem pridobiti podatke o učiteljevem delu in njegovih uspehih. Pri svojem delu bi morala upoštevati mnenje pedagoškega svetovalca, če ta njegovo delo pozna, in tudi mnenje drugih, kot so razredna ali šolska skupnost, posamezniki, starši in šolski odbor.

Starejši član kolektiva s 17 leti učiteljske službe je bil zaradi svojih učiteljskih in človeških vrlin zelo priljubljen pri učencih višje stopnje in pri starših, zaradi svoje objektivne kritičnosti do drugih in do sebe malo priljubljen pri upravitelju, njegovih ženi, hčerki in zetu, ki so vsi učitelji na isti šoli. Vsa zadnja leta je bil za svoje delo odlično ocenjen. Sedaj je v tej naglici spoznal, da je vse samo navadno in slučajnostno premetavanje točk, kjer so osebne simpatije odigravale

Zborovanje slovenskih učiteljskihnikov v Kopru v dneh od 29. do 31. marca; učiteljskišniki so temeljito analizirali nalogo in položaj svojega poklica v naši družbi. Koprski učiteljskišniki so gostom pripravili tudi lepo prireditev v gledališču — uprizorili so Linhartovo Županovo Micko, nastopil je pevski zbor pod vodstvom prof. Mirana Hasla in skupno so si ogledali tudi znamenite hrastovejske freske. (Poročilo o posvetovanju berite na 2. strani)

pomembno vlogo. Upraviteljeva žena, po službenih letih še nekoliko starejša, je dosegla 770 točk ali 102 točki več in je brez izrednih zaslug; zet je imel 4 leta službe in je kot učitelj poučeval telovadbo in kemijo, je dobil 648 točk, kar je le 20 točk manj od svojega starejšega tovariša s 668 točkami. Vse sovrstnice tega mladega tovariša so dosegle od 40 do 130 točk manj kakor on sam. Starejši tovariš je močno prizadet obšodil krivico ter ožigal nekvalitetno delo telovadnega učitelja. Zaradi tega je upraviteljev zet svojega starejšega tovariša imenoval za budalo in mu zaupal, da ga bo vrgel iz zbornice. Prizadeti tovariš je pozval ves kolektiv, da zavzame svoje stališče. Molk je bil odgovor. Tudi upravitelj pri vsem tem ni našel niti ene avtoritativne besede v prid pozitivnemu reševanju krivice in nesoglasij. S ciničnim nametom je dopustil tako brezvestno in pobalinsko obračunavanje svojega zeta s starejšim tovarišem, kratenje pravice svobodnega izražanja misli in kritike v tem edinem poskusu začeti sicer (Nadaljevanje na 3. strani)

Združitev sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev, sindikata zdravstvenih delavcev, sindikata delavcev v umetnosti in kulturi ter sindikata uslužbencev državnih organov in družbenih služb v sindikat delavcev družbenih dejavnosti je rezultat družbeno-političnih in ekonomskih sprememb, ki so nastale v zadnjih dveh letih na področju teh za celotno družbo tako pomembnih dejavnosti.

Novi sindikat šteje 62.200 organiziranih zaposlenih delovnih ljudi in dela v 829 podružnicah državne uprave, denarnih zavodov, zavarovalnih zavodov, socialnega zavarovanja, prosvetnih, znanstvenih, zdravstvenih, umetniških in kulturnih ustanovah.

Ustanavljanje tako obsežne in številne organizacije ne predstavlja enostavno in mehanično združevanje sedanjih četvero sindikatov. Pomen združevanja naštetih sindikatov je globlji. Bazira na enotni materialni in idejni snovi, ki se odraža predvsem v posebni družbeno-politični vlogi in položaju družbenih dejavnosti.

Vključevanje in organiziranje delavcev vseh družbenih dejavnosti v skupen sindikat je zato napredna rešitev. V združenem sindikatu se bo krepila družbeno-politična vloga sindikata, hitreje se bo razširjal in povečeval družbeno-politični in idejni vpliv na vse delovne kolektive družbenih dejavnosti; omogočena bo večja samostojnost in prostornost de-

lovanja pri reševanju vedno večjih in bolj zapletenih družbenih zahtev; laže bo zastopati interese in hitreje ter učinkoviteje reševati potrebe delovnega človeka v teh službah, krepila se bo materialna osnova in tudi kadrovski sestav.

Zdravstvo, prosveta, kultura, denarni zavodi, državna uprava itd. ne proizvajajo v proizvodno-tehnološkem smislu. Te dejavnosti le oblikujejo in zagotavljajo socialistični družbi raznotere usluge, koristi in dobrine, ki so za njen obstoj in razvoj ter standard občanov izredno pomembne in nepogrešljive.

V sistemu dohodka proizvajalec ne dela samo zase, ampak dela tudi za to, da bi reproduciral vse svoje redno rastoče osebne potrebe, kakor tudi širše družbene potrebe za šolstvo, zdravstvo, prosveto, kulturo itd. Ta nova kvaliteta zahteva osveščenost delovnih ljudi, kadar se ugotavlja potrebe in razdeljujejo sredstva.

Socialistični odnosi pomenijo vzpostavitev takih proizvodnih in na njih temelječih družbenih odnosov, kjer je značilna svobodna

in neposredna delitev dohodka. Delitev tam, kjer se dohodek ustvarja. Dohodek kot objektivna ekonomska sila v rokah osveščenih delovnih ljudi in preko njega celotna družbena reprodukcija povzroča zato vse bolj svobodno demokratične družbene odnose, torej vse manj potrebe po administriranju in državnem centralizmu. Sistem dohodka je nujno, da se ti procesi razvijajo v enotni smeri tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih in v nujni medsebojni odvisnosti.

V osnovi iste dolžnosti in pravice, kot jih imajo delovni ljudje v proizvodnji

Z uvajanjem dohodka se v družbenih dejavnostih daje delovnim ljudem v osnovi iste pravice in iste dolžnosti, kot jih že imajo delovni ljudje v proizvodnji. Če te enotnosti ne bi bilo, bi se ustvarjale neopravičene razlike v družbeno-ekonomskem položaju delovnih ljudi, ki bi povzročale nadaljnje deformacije, težave in zaostajanje.

Bistvo nastalih sprememb v družbenih dejavnostih se nedvomno odraža v dveh smereh:

1. Ustanove družbenih dejavnosti se s svojimi organi družbenega in delavskega upravljanja spreminjajo v ekonomsko in družbeno čim bolj samostojne in s tem tudi bolj odgovorne za svoje delo. V skladu s tem je

šanja gospodarske zmogljivosti proizvodnje. Kolektivi delovnih organizacij družbene dejavnosti ne dobivajo več dotacij za svoje delo, ampak opravljajo usluge, ki jih družba plačuje po njihovi vrednosti, pomembnosti in kvantiteti in si tako ustvarjajo dohodek.

Tak sistem ne pomeni anarhije, ampak vse globlje spoznavanje družbenih potreb in na tej podlagi ustrezno financiranje. Zaradi tega se kvaliteto spreminjajo lastnosti družbenih dejavnosti, tako celote kot posamezne stroke. Javna uprava ni več izraz etatizma, ampak postaja vse bolj analitično strokovna služba, ki z rezultati svojega dela pospešuje celoten družbeni razvoj, posebno še gospodarstvo. Prav tako druge ustanove niso v svoji dejavnosti in rezultatih več omejene in zaprte same vase, ampak direktno zadovoljujejo tiste družbene potrebe, ki so v določenem času, kraju in obdobju najbolj nuje in pereče.

Družbeno upravljanje se je na številnih področjih družbene dejavnosti začelo razvijati pred desetimi leti. Najbolj se je razvilo na področju zdravstva in socialnega zavarovanja; družbeni organi upravljanja pa so se dokaj dobro uveljavili tudi v kulturi, šolstvu in nekaterih drugih samostojnih zavodih.

Ker splošni napredek in razvoj vedno bolj terjata uveljavljanje novih odnosov, je odgovorna naloga našega sindikata, da na področju družbenih dejavnosti intenzivneje odстранjujemo ovire in hitreje gradimo sistem samoupravljanja. Voditi nas mora načelno stališče ustave, po katerem je položaj delavcev v družbenih dejavnostih v bistvu enak položaj delavca v gospodarskih organizacijah.

Družbeni organi upravljanja so v preteklem obdobju odigrali pozitivno vlogo, zato menimo, da je za nadaljnji razvoj družbenih dejavnosti potrebno, da te organe v družbenih službah še naprej krepimo in razvijamo. Njihova krepitev pa bo vsekakor odvisna od pravilno določenih nalog. Te se morajo odražati predvsem v širšem družbeno-političnem usmerjanju določene družbene dejavnosti in njene vloge nazven. Če bi se naloge družbenih organov upravljanja omejevale le na urejevanje notranjih odnosov, na organizacijo dela, na notranjo delitev dohodka itd., bi nujno zgubili z vida širše družbene koristi, hkrati pa bi ovirali iniciativno in razvojno samoupravnih organov in s tem politično pasivizirali kolektive.

Razvoj organov samoupravljanja na področju šolstva, zdravstva, v kulturnih ustanovah in drugih samostojnih zavodih je v veliki meri odvisen od sistema formiranja in delitve dohodka. Sistem dohodka kot materialna baza šele ustvarja resnične pogoje za polno iniciativno in dalje vsebino dela samoupravnim organom. Vsebinska dela in naloge samoupravnega organa ne smejo biti samo posvetovalne narave, temveč take, da ti organi neposredno in samostojno izboljšujejo organizacijo dela in

modernizacijo poslovanja. Dosedanje izkušnje nam kažejo, da ni utemeljena bojazen, da ti kolektivi še niso sposobni v celoti prevzeti nase samoupravnih dolžnosti. Povsod, kjer se je zaupalo kolektivom in se je omogočilo, da se uveljavijo s svojim delom, je dosežen višen napredek in pozitivni rezultati. Noben zunanji organ ne more tako urediti odnose in pogoje dela ter pravilno ovrednotiti delo, kot to lahko stori delovni kolektiv sam. Zdravje medsebojni odnosi in zadovoljstvo na delovnem mestu so osnovni pogoji za kvalitetno delo.

Statuti delovnih organizacij

Zvezna in republiška ustava nam dajeta zelo jasno orientacijo za razvoj samoupravnih organov. Kljub temu pa obstaja uravnotežena bojazen, da se bo razvoj mnogokrat izkrivljala, če ga ne bomo konkretizirali in uzakonili v internih predpisih. Nujno je, da delovne organizacije že zdaj z internimi pravilniki predpisi urejajo vsa notranja vprašanja. Predvsem je treba v statutih delovnih organizacij točno opredeliti naloge družbenega organa upravljanja in naloge samoupravnega organa. Pomembno je področje delovnih razmerij. Samoupravni predpisi morajo zagotoviti zaščito delavčevih pravic v delovnem razmerju, demokratične in humane odnose ter postopke pri reševanju teh vprašanj. Zato naj bi se statuti že po svoji sistematiki in načinu formulaciji, načel in pravnih pravil razlikovali od dosedanjih pravil, ki so v metodološkem pogledu neustrezna. Vsak statut naj bo ustava delovne organizacije in zaključena pravna celota, ki konkretizira ustavne in zakonske norme. Dobro izdelani statuti bodo ovrgli dosedanje prakso, po kateri imajo samoupravni organi v nekaterih ustanovah le pravico predlagati, odloča pa predstojnik, upravni aparat ali drugi organi.

Dosledno uveljavljanje družbenega upravljanja in samoupravljanja (Nadaljevanje na 2. strani)

BODOČE NALOGE in neka vprašanja družbenih dejavnosti

Iz referata tov. Marjama Jenka na I. občnem zboru Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije
8. aprila letos v Ljubljani

Z uveljavljanjem sistema delitve dohodka ustvarjamo zato objektivni ekonomski temelj, da se tudi na področju družbenih dejavnosti naprej in globlje razvijajo procesi demokratizacije, procesi odmiranja države. Na sedanjih stopnji razvoja proizvajalnih sil in družbene zavesti je nujno, da se ti procesi razvijajo v enotni smeri tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih in v nujni medsebojni odvisnosti.

Družbeni kriteriji za formiranje dohodka v družbenih dejavnostih in konkretne rešitve za potrebna sredstva niso odvisna samo od pogojev materialne proizvodnje, ampak tudi od zavesti ljudi, od formiranih stališč o posameznih vprašanjih. Zato je prav od politične aktivnosti naprednih subjektivnih sil odvisno, kako se bodo stvari v bodoče gibale in urejevale. Odslej rešujejo vsa materialna in ostala vprašanja ljudje v medsebojnih odnosih, medtem ko jih je prej centralizirano reševala država. Delovni ljudje neposredno odločajo, kakšne so lahko in kako je mogoče zadovoljevati materialne potrebe družbenih dejavnosti nasproti narodnemu dohodku določene komunne in širših družbeno-političnih skupnosti. Priznava, ki se pojavljajo pri reševanju teh vprašanj, moramo v začetni fazi v večji meri reševati s stalnim in sistematičnim družbeno-političnim delom; iniciator in predlagatelj konkretnih rešitev pa mora biti predvsem sindikat.

Financiranje šolstva so prevzeli skladi za šolstvo, ki jih je treba tako usmeriti, da bodo usklajevali finančne potrebe šolstva z gospodarsko močjo komunne. Družbeno samostojen položaj skladov za šolstvo ostaja še vedno problem. Ti skladi se vse prepočasno osvajajo administrativnih vplivov in se prepočasno spreminjajo v družbeno samostojne organe, ki sprovajajo politiko komunne do šolstva. Objektivni vzrok temu so še neizdelani kriteriji za razdeljevanje sredstev, na drugi strani pa premajhna zavzetost družbenih organov komunne in tudi samih delavcev v šolstvu.

Razvijati sistem samoupravljanja — odgovorna naloga sindikata

Družbeno upravljanje se je na številnih področjih družbene dejavnosti začelo razvijati pred desetimi leti. Najbolj se je razvilo na področju zdravstva in socialnega zavarovanja; družbeni organi upravljanja pa so se dokaj dobro uveljavili tudi v kulturi, šolstvu in nekaterih drugih samostojnih zavodih.

Ker splošni napredek in razvoj vedno bolj terjata uveljavljanje novih odnosov, je odgovorna naloga našega sindikata, da na področju družbenih dejavnosti intenzivneje odстранjujemo ovire in hitreje gradimo sistem samoupravljanja. Voditi nas mora načelno stališče ustave, po katerem je položaj delavcev v družbenih dejavnostih v bistvu enak položaj delavca v gospodarskih organizacijah.

Družbeni organi upravljanja so v preteklem obdobju odigrali pozitivno vlogo, zato menimo, da je za nadaljnji razvoj družbenih dejavnosti potrebno, da te organe v družbenih službah še naprej krepimo in razvijamo. Njihova krepitev pa bo vsekakor odvisna od pravilno določenih nalog. Te se morajo odražati predvsem v širšem družbeno-političnem usmerjanju določene družbene dejavnosti in njene vloge nazven. Če bi se naloge družbenih organov upravljanja omejevale le na urejevanje notranjih odnosov, na organizacijo dela, na notranjo delitev dohodka itd., bi nujno zgubili z vida širše družbene koristi, hkrati pa bi ovirali iniciativno in razvojno samoupravnih organov in s tem politično pasivizirali kolektive.

Razvoj organov samoupravljanja na področju šolstva, zdravstva, v kulturnih ustanovah in drugih samostojnih zavodih je v veliki meri odvisen od sistema formiranja in delitve dohodka. Sistem dohodka kot materialna baza šele ustvarja resnične pogoje za polno iniciativno in dalje vsebino dela samoupravnim organom. Vsebinska dela in naloge samoupravnega organa ne smejo biti samo posvetovalne narave, temveč take, da ti organi neposredno in samostojno izboljšujejo organizacijo dela in

modernizacijo poslovanja. Dosedanje izkušnje nam kažejo, da ni utemeljena bojazen, da ti kolektivi še niso sposobni v celoti prevzeti nase samoupravnih dolžnosti. Povsod, kjer se je zaupalo kolektivom in se je omogočilo, da se uveljavijo s svojim delom, je dosežen višen napredek in pozitivni rezultati. Noben zunanji organ ne more tako urediti odnose in pogoje dela ter pravilno ovrednotiti delo, kot to lahko stori delovni kolektiv sam. Zdravje medsebojni odnosi in zadovoljstvo na delovnem mestu so osnovni pogoji za kvalitetno delo.

Statuti delovnih organizacij

Zvezna in republiška ustava nam dajeta zelo jasno orientacijo za razvoj samoupravnih organov. Kljub temu pa obstaja uravnotežena bojazen, da se bo razvoj mnogokrat izkrivljala, če ga ne bomo konkretizirali in uzakonili v internih predpisih. Nujno je, da delovne organizacije že zdaj z internimi pravilniki predpisi urejajo vsa notranja vprašanja. Predvsem je treba v statutih delovnih organizacij točno opredeliti naloge družbenega organa upravljanja in naloge samoupravnega organa. Pomembno je področje delovnih razmerij. Samoupravni predpisi morajo zagotoviti zaščito delavčevih pravic v delovnem razmerju, demokratične in humane odnose ter postopke pri reševanju teh vprašanj. Zato naj bi se statuti že po svoji sistematiki in načinu formulaciji, načel in pravnih pravil razlikovali od dosedanjih pravil, ki so v metodološkem pogledu neustrezna. Vsak statut naj bo ustava delovne organizacije in zaključena pravna celota, ki konkretizira ustavne in zakonske norme. Dobro izdelani statuti bodo ovrgli dosedanje prakso, po kateri imajo samoupravni organi v nekaterih ustanovah le pravico predlagati, odloča pa predstojnik, upravni aparat ali drugi organi.

Dosledno uveljavljanje družbenega upravljanja in samoupravljanja (Nadaljevanje na 2. strani)

Posvetovanje učiteljsčnikov

Zidajo nove šole, v LRS pa ni enega sodobno opremljenega učiteljsčnika - to je bil refren posvetovanja slovenskih učiteljsčnikov v Kopru

Vsako leto se zberejo predstavniki slovenskih učiteljsčnikov v enem izmed centrov, ki vzgaja pedagoški kader. Letos so si zbrali za mesto svojega posvetovanja Koper.

V pozdravnem nagovoru učiteljsčnikom iz Tolmina, Novega mesta, Murske Sobotice, Ljubljane in Celja je med drugim spregovoril tudi ravnatelj koprškega učiteljsčnika Božo Černelc; z vzpodbudnimi besedami je nakazal potrebo, da enako kakor druga slovenska mesta tudi gospodarsko

odnosih med učiteljem in učencem... Povsod se kaže značilen pojav, da je vpisovanje na učiteljske odvisno od štipendiranja in to zaradi potrebe po učiteljskem kadru. Tako prihajajo na učiteljska dijaki ne glede na njihove učne uspehe v osemletki, na njihove intelektualne in emocionalne sposobnosti; razumljivo, da je zato stopnja znanja teh dijakov dostikrat (ali bolje: po večini) sorazmerno nizka.

Osnovna tema, ki smo jo lah-

ga ga sploh ne bi nameščali. Zagotoviti moramo stalnost učnega osebja...

Tako smo slišali v uvodnem referatu. Ni dvoma, da je stopnja razvoja naše družbe danes že takšna, da smemo postavljati podobne zahteve. Dodeljevanje sredstev učiteljsčnem ne sme biti slučajno, odvisno od vseh mogočih činiteljev. Pravilno vrednotenje pomena dela teh ustanov mora privedi do pravnega odnosa med gospodarskim razvojem v komuni ter sredstvi, ki so potrebna za vzgojo. Občinski ljudski odbori ne morejo zagotoviti potrebnih sredstev, odkar je z okrajšev padlo najteže breme. Zato bi bilo potrebno financiranje učiteljske urediti na medobčinski osnovi. Koprsko učiteljsčje npr. obiskuje 241 dijakov, od teh jih je pa samo 46 z območja koprške občine; koprška občina zares ni dolžna, da krije potemtakem celotni proračun šole. Treba pa se je zavedati, da zaradi nerednega dotekanja in zaradi nezadostnih sredstev trpi učno vzgojni proces na šoli: ne morejo nabaviti potrebnih sodobnih učil, odpadejo vse ekskurzije, kot kaže, bodo v Kopru zdaj prisiljeni ukiniti celo vadnico (praktično delo učiteljsčnikov) in črtati vse honorarne ure. Razen tega neugodno vpliva pomanjkanje sredstev na razpoložene profesorjske kadra, ki se čuti pri nagrajevanju za svoje delo negotovo in prikrajšano.

Posvetovanje slovenskih učiteljsčnikov v Kopru je tako prišlo do nekaterih bistvenih ugotovitev svojega položaja v današnjem času; razveseljivo je, da se ni izgubljalo v praznih, abstraktnih debatah, temveč da je našlo na pereča vprašanja svojega sedanjega in bodočega udeleževanja v družbi konkretne odgovore in da je osvetlilo mesto učiteljske vzgojitelja v taki luči, kot ga zahteva družbena skupnost.

Koprškega posvetovanja se je kot predstavnik sekretariata za šolstvo LRS in Zavoda za napredek šolstva LRS udeležila tudi prof. Jovita Podgornikova.

Organizacija celotnega posvetovanja, ki so ga pripravili koprski učiteljsčniki, je bila zelo uspešna.

D. H.

Bodoče naloge

(Nadaljevanje s 1. strani)

upravljanja terja visoko zavest in družbeno-politično razgledanost ter zrelost kolektivov. Zaradi premajhne družbeno-politične razgledanosti in razumevanja, demokratičnosti sistema družbenega upravljanja in samoupravljanja imamo še vrsto izrazitih negativnih pojavov, kot so: kršenje pravic delavca kot upravljalca, samovolja, neinformiranost kolektiva ali posameznika; kolektive ali posameznike se postavljajo pred izvršena dejstva itd. Vsemu temu se le redki posamezniki upajo ugovarjati, veliko jih počasi izgublja zaupanje v demokratičnost sistema samoupravljanja. Taki in podobni pojavi so zelo nevarni in nam delajo veliko politično škodo. Proti takim pojavom se ne moremo boriti z administrativnimi ukrepi, pač pa samo z vzgojo in izobraževanjem delavca-upravljalca ter z odkrito in konkretno kritiko negativnih pojavov.

Zato smatramo, da je ena izmed najvažnejših nalog našega sindikata družbeno-politično izobraževanje delavcev na področju družbene dejavnosti.

Referat se je dalje dotaknil vprašanj s področja življenjskih in delovnih pogojev članstva. Sindikalna vodstva morajo vzpodbujati aktivnost delavcev in delovnih kolektivov, da v skladu s splošnimi napori dvignejo življenjski in družbeni standard, izboljšujejo delovne in življenjske pogoje ter skrbijo za zaščito pri delu.

Stanovanjsko vprašanje je v vseh družbenih dejavnostih še vedno pereč problem, najtežji pa je in se zelo počasi rešuje za delavce kulturno-umetniških in prosvetnih ustanov. Edino pravilna in realna pot reševanja tega problema je v kolektivnem naporu, z združevanjem sredstev na relaciji delavec-zavod oz. ustanova in komun.

Tudi počitniški domovi za potrebe letnega odmora so potrebni in bo treba njihove kapacitete razširjati. Domovi naj bi bili odprti za vsakega delovnega človeka.

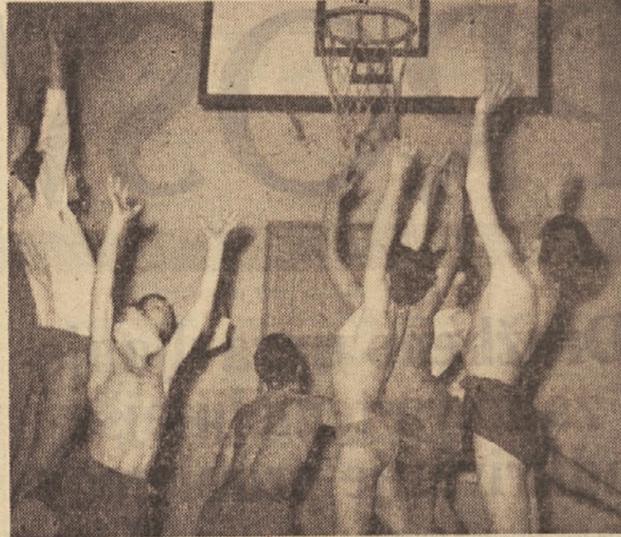
Sindikalna podružnica je v nastajajočih novih pogojih dela postavljena pred nove, težje in odgovorne naloge. Postati mora taka družbeno-politična organizacija, ki se bo vedno dosledno in odločno borila za napredna načela in stališča. Ker je najvažnejša naloga sindikata družbeno-politična aktivnost v kolektivu, zlasti v doslednejšem in pravilnejšem izvajanju družbenega upravljanja in samoupravljanja ter delitve dohodka, mora biti na tem področju sindikat iniciator in mobilizator vseh akcij delovnega kolektiva. Skratka, organizacija in delo sindikalnih podružnic mora biti tako, da bodo vedno in povsod odigrale vlogo najbolj pomembnega družbenega činitelja.

Pogovor mimogrede

Nedavno tega sta se peljala skupaj z avtobusom dva prosvetna delavca. Pogovor je teklo o tem in onem.

— Veš kaj, dé prvi, »zadnjič sem bil skupaj z N. N. in ga popravšal, če kaj prebira Sodobno pedagogiko; si moreš misliti, kaj mi je odgovoril! Ne, pravi, srbohrvatske literature pa ne berem...«

— No, tega si pa nisem mislil, da je tak šovinist,« odvrne drugi...

Priljubljena športna igra med škofjeloškimi pionirji je košarka

Šolsko športno društvo v Škofji Loki

Učenci škofjeloške šole se že nekaj let uspešno ukvarjajo v dobro urejenih igriščih — brez primernih prostorov in športnih rekvizitov pa društvo ne bo moglo uresničiti svojih načrtov. Na šoli imajo eno samo telovadnico, ki jo uporablja tudi gimnazija in vajenska šola; novo društvo namerava v sodelovanju z njima ter TVD Partizan urediti novo šolsko igrišče.

Člani novega društva bodo sodelovali z domačim Partizanom, ki jim bo nudil vsestransko pomoč; mladi upravljalci (v sedanjem šolskem športnem društvu) pa bodo kasneje nadomestili starejša tovariše v TVD Partizan.

Prav bi bilo, da bi vzgled škofjeloških mladincev vzpodbudil tudi mladino na Trati, v Poljanah, Zelenikah in Gorenji vasi.

Vlado Rozman

Obvestilo

RAČUNOVODSTVOM ŠOL

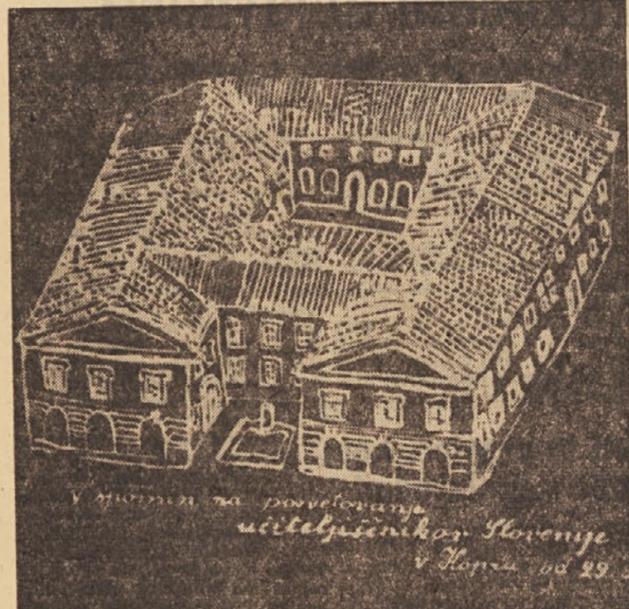
List »INFORMATOR« objavlja v številki 944 z dne 27. marca posebno prilogo

FINANČNO POSLOVANJE ŠOL

V njej so obdelana in s primeri pojasnjena naslednja vprašanja:

- SREDSTVA ZA FINANCIRANJE ŠOL
- FINANČNO POSLOVANJE
- RAČUNOVODSTVO IN DOKUMENTACIJA
- KNJIGOVODSTVO (evidenca o izvršitvi finančnega načrta)
- TROMESEČNO POROČILO
- LETNI PREGLED DOSEŽENIH DOHODKOV IN IZDATKOV
- EVIDENCA O PREMOŽENJU
- KNJIGOVODSTVO PO ENOTNEM KONTNEM NAČRTU
- DRUŽBENI SKLADI ZA ŠOLSTVO

To prilogo bodo prejele vse šole, ki so naročene na »Informator«, brezplačno, v okviru svoje letne naročnine. Opozorjamo, da bo »Informator« obravnavati tudi ostalo koristno gradivo za šole. Poleg tega bo imel vsak naročnik lista pravico, da se brezplačno poslužuje informacij v rubriki »Vi vprašajte — mi odgovorjamo«, ki prinaša strokovne odgovore na zastavljena vprašanja. — Naročnina za list »Informator« znaša 12.000 dinarjev letno. — Naročila pošljite na »Informator«, Zagreb, Masarykova 1. — Številka žiro računa: 400-18-1-1804 pri Narodni banki Zagreb.

Leta 1265 zgrajen samostan v Kopru, 1830 preurejen za osnovno šolo in 1875 je sprejel pod streho slovensko učiteljsčje, ki dela v teh prostorih še dandanes

naglo se razvijajoči Koper dobi naposled svojemu času primerno ustanovo za vzgojo učiteljskega kadra.

Potreba po modernizaciji pouka na učiteljskih, po sodobni opremljenosti teh ustanov je bila osnovna misel, ki se je vseskozi vlekla tako v referatu koprškega učiteljsčnika Borisa Bernetiča (»Oblikovanje današnjega učiteljsčnika in njegov bodoči poklic«) kakor tudi v razpravah. Nočemo s tem reči, da ostalim, važnim vprašanjem vzgoje slovenskega učiteljskega kadra niso posvetili dovolj pozornosti. Nasprotno: bilo je govora o vsebinskih spremembah, ki jih na področju šolstva zahteva čas, o družbenem upravljanju in v zvezi s tem o premagovanju konservativne izoliranosti šole in apolitični miselnosti ter kvalitativnem dvigu pouka; o nagrajevanju po delu, o merilih za oceno učiteljevega dela (»Vsak začetek je težak, vendar začetne težave pri novem ocenjevanju in nagrajevanju prosvetnih delavcev niso mogle odvrniti od perspektive...«). Govorili so podrobneje o družinski vzgoji in o odnosih med moškim in žensko, o nujnosti, da je učitelj do podrobnosti seznanjen z našo družbeno-politično in ekonomsko ureditvijo (»Na naših šolah se premalo ukvarjamo z družbeno-političnimi vprašanji...«), o vsebini demokratizacije vzgoje. Bilo je govora tudi o šolskih in razrednih skupnostih, o novih

ko izluščili na posvetu, pa je bilo — kot rečeno — vprašanje rednega dotekanja sredstev za nemoteno in sodobno delo učiteljsčja.

»Učiteljsčje je šola, ki vzgaja učitelje, katerim bo družba zapala vzgojo svojih najmlajših, zato je nujno, da je mlad učitelj, ko zapusti učiteljsčje, vsestransko razgledan ter vzgojen človek. Zahteva po širši in globlji izobrazbi učitelja je znana, je pa odvisna od materialnih in personalnih pogojev, zato moramo v prvi vrsti zagotoviti te pogoje, ker je od njih odvisno uspešno delo. Ne smemo dopustiti, da bi na račun minimalno dodeljenih sredstev nameščali nesposoben kader, ali

Tekmovanje v matematiki

Te dni je bilo v Radgoni občinsko tekmovanje pionirjev iz matematike. Tekmovanja so se udeležili pionirji sedmih in osmih razredov osnovnih šol Apač, Radgone, Kapele, Radence, Stogovca in Vidma ob Ščavnici. Izostali so le pionirji iz Negove. Iz sedmih razredov so dosegli najboljši uspehe — 27 točk — pionirje iz Kapele, drugo in tretje mesto pa so zasedli pionirji iz Radgone in Radence. V skupini osmih razredov imajo prvo mesto — 24 točk — pionirji iz Radgone, drugo in tretje pa so pionirji iz Apača in Kapele. Od posameznikov so dosegli iz osmih razredov najboljši uspehe Korosec Jožica in Kurnik Hedvika iz Radgone ter Košar Jože iz Kapele, iz sedmih razredov za Zamuda Jožica (pisala odlično) in Klemenčič Marija iz Kapele ter Coklin Drago iz Radgone. V skupnem pregledu je v tem tekmovanju prva osnovna šola iz Radgone, druga je Kapela, tretja pa Apač.

Razgovor učiteljsčnikov v odmoru

Nobene spremembe!

»...Ne maram čisto nobene spremembe! Ti ljudje so moji... pa to je samo pol resnice: tudi jaz sem njihov! Pokmetil sem se, poživinil na pol, zato da bi živel... Jaz njim mašo, oni meni bero! Ozmerjam jih, kakor me je volja, samo da jim pustim šege in zabitost! Enak sem jim po življenju in nehanju; kakor oni vsi se ne brigam za svet in ga ne maram, pri starem ostanem, in kar je tuje, sovražim... Živel sem v miru dolgih dvojest let! Pa ste prišli vi... Vi ste začeli brozgati po tej mirni vodi... Premislite dobro, kaj počenjate, in ne bodite prepričani, da sem blag človek!...« (Ivan Cankar: Martin Kačur)

brez slovenskega jezika. No, pa je tudi slo...«

»Kaj je bilo tako tudi lani in prej — kdo je prej poučeval?« ga je prekinila z začudeno prizadetostjo.

»No, lanski, mlad človek še pač, je odšel k vojakom. Ta je učil le nekaj mesecev. Pred njim pa je poskušal predavati profesor Kováč, človek, ki ni imel pravega odnosa — pa smo se ga znebili. Veste, hotel je razbiti naš kolektiv — in skoraj bi se mu bilo posrečilo, posebno pri mlajših. Pa, veste, na moji — na naši strani je tudi šolski odbor in vsak pomemben človek v kraju. Imam zveze! — Ja, veste, jaz sem tukaj že petnajst let... Zato je moral ta človek požreti sam, kar je skuhal, preklicati vse o meni in o naši šoli — no, jaz tega ne bi. Ja, bil je družbi škodljiv element... Mi, vidite, smo pa ostali trdni, enotni, mislim — v delu na šoli. Jaz jim zaupam, delajo po svojih sposobnostih, natančno — pustim jih pri miru. Skrbim, da nimajo izvenšolskega dela. Nobenih krožkov ni treba, tudi prazlav ne — nimamo prostora ne časa, vse to samo moti pouk... Zato me imam radi. Želim živeti v miru, bolan sem — in oni to razumejo. Vsako razburjenje mi škoduje. Tudi sedaj sem pravzaprav na

bolniškem dopustu, pa vseeno homidi v šolo pogledat. V kratkem bom šel na okrevanje...«

— Pa, kaj — boste kaj popili? Vermut, vino, slivovko? No, seveda boste! Daj, Ani, postavi na mizo!«

Zares, nekaj mora poplakniti. Ta čudni sprejem in morda še prizanesljivi začetek spoznanja: Sonce je pač izsušilo ne samo to kotlinsko zavrženo zemljo, temveč tudi ta dosledno prosvetljenjska prizadevanja na njej!

»Si boste ogledali naše stanovanje? Vidite, televizor imamo, da nam ni treba nikamor, pa stanovanje kar dobro urejeno. No, razkaži ji vendar, Ani!«

»O, prosim, izvolite! Seveda, če niste preveč utrujeni od potovanja. Dnevna soba... otroška soba... spalnica, kuhinja... Ne veste, kako se obnese ekonom lonec! Kar čedno je, ali ne? In mir je tu, mir...«

Res, stanovanje je bilo, kot bi si ga marsikdo želel! Debele preproge, moderno pohištvo. Toda kljub vročini, ki je pritiskala skozi težke zavese, je čudni hlad obračal zasteklele oči dremajočega demona miru še na rdeče rože v kristalni vazi.

»Vam je všeč, kaj? No, tudi vi si ga boste lahko kmalu tako opremili! Veste, pri nas se zaslužijo kar dobro — nadure... No, saj boste videli!«

In res je videla, slišala, občutila. Zeč nekaj dni. Na delovnem sestanku.

Nekaj vrst pred svojimi ljudmi — ženo, njeno sestrično, svojimi nekdanjimi učenci in skupinami takih, ki jim je zaupal, da delajo dobro — sedeli so mirno, skoraj roke na hrbtih, ona sama nekje zade — je globoko zategnjen glas prirojene avtorice pričel:

»Najprej, dovolite, da v naši sredi pozdravim dolgo pričakovane slavnosti, tovarišico Olgo Skalnik. Saj se že poznate vsi?« Prikimavajoče moljanje.

»No, sicer pa, tu med nami sedi —«

Vstala je, se predstavila in sedla.

»Upam, da se boste razumeli med seboj, če boste delali enotno kot doslej... Cutim tudi dolžnost, da kolektiv ob tej priliki spomnim na neprijetno zadevo pred letom, ko smo se skoraj razdelili v skupine zaradi enega človeka. Ta človek — tisti, ki ste bili takrat na šoli, se boste zdaj prav kot jaz ogorčeno zdrznili — prikimavajoče moljanje — je mislil s svojimi novotarijami, z nepravilnim odnosom do učencev in nas starih, ki delamo dobro za renome šole, vreči vse naše doterdanje požrtvovalno delo v vrtnice sprememb, ki jih delajo za zeleno mizo tisti, ki se gredo šolsko reformo... No, ni mu uspelo, po zaslugi nas vseh, šolskega odbora in drugih pomembnih činiteljev naše družbe. To sem povedal zategadelj, da se ne bi to več nikdar ponovilo. Želim miru, notranjega miru na šoli...«

Prikimavajoče moljanje.

»Sedaj pa preidimo na dnevni red sestanka: 1. Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov 2. Razno.

Tovarišice, da bo šlo najhitreje, mislim, da bi ne vztrajali pri svojem pravilniku, temveč bi kar sprejeli pravilnik o delitvi osebnih dohodkov šole Zvezda, največje šole v naši občini. Njihov pravilnik je bil namreč že potrjen, pa bi ga, če hočete priti čimprej do razlike, prepisali jutri mi. Mogoče bi vnesli vanj le spremembo, če se vam zdi potrebno, za večje število točk tistim, ki učijo v treh izmenah. Soglašate?«

Prikimavajoče moljanje.

»Tovarišica Zavesnik, preberite, prosim, pravilnik šole Zvezda, ki nam ga je posodila... No, le berite vi, sicer bi kdo še rekel, da govorim samo jaz...«

Tovarišica Zavesnik vzame iz svoje torbe pravilnik. Bere hitro, brez premora do zadnjega člena. Pripomb ni. Izvoljena je komisija treh starih predstavnikov šole za določitev giblivega dela v decembru. (Ce bo kaj ostalo od plač!)

Druga dne v zbornici. Sama sedi, čeprav je odmor. Pristopi upravitelj. »No, ste se že spoznali z vsemi na šoli? Ste videli: resni, vestni, še v odmoru največkrat učijo. Ne brigajo se za nič in nikogar, tudi čutijo vsi enako: učence moramo držati na kratko, nobenih diskusij z njimi, imajo

ORGANIZACIJA DODATNE POMOČI ZA SLABŠE UČENCE

O organizaciji dodatne pomoči je potrebno resno razmišljati že v začetku šolskega leta, da bi mogli, v pogojih, v kakršnih dela in živi posamezna šola, vendarle nuditi pomoč slabšim in najslabšim učencem. Cestokrat je potrebno, da šoli oziroma učiteljskemu zboru pomagajo razredne skupnosti učencev v 7. in 8. razredu, starši učencev, šolski odbori, ponekod varstvene ustanove, šolski družbeni organi v komuni, da bi tako z njihovimi pomočmi omilili ali postopoma odpravili resne ovire za uspešno organizacijo dodatne pomoči kot so: pomanjkanje prostora, pouk v dveh izmenah, preobremenjenost učiteljev itd. Le z vztrajnim in resničnim prizadevanjem vseh je mogoče doseči, da bo pomoč učencem uspešna. Seveda pa mora biti iniciator dodatne pomoči predvsem učiteljski zbor na šoli in šolsko vodstvo.

Izkazalo se je, da je najbolj uspešna redna in kontinuirana pomoč slabšim učencem med šolskim letom. Izkušnje kažejo, da je potrebno učne težave in učni neuspeh čim prej odpraviti, ko se le-ta pokaže, ker je tako mogoče razmeroma mnogo lažje doseči uspeh pri slabših učencih. Seveda je pa najbolj učinkovita »preventivna dodatna pomoč«, o kateri smo že pisali.

Analiza samega učnega neuspeha posameznih učencev in vzroki, ki so povzročili nezadovoljiv uspeh, nam pokažejo, kateri učenci so potrebni redne dodatne pomoči enkrat oziroma najbolj pogosto dvakrat na teden, in katerim učencem bo zadostovala občasna pomoč, ki traja le nekaj ur ali tednov. Včasih je najbolj primerno, da enostavno 2-3 učence, ki so bili bodisi bolni bodisi niso razumeli bistvene razlage pri pouku, obdržimo pol ure po pouku in jim dodatno v prilagojeni obliki pojasnimo najpomembnejšo učno snov, brez katere ne bi mogli uspešno delati naprej.

Pomoč delovnih kolektivov šolam

Delovni kolektivi na območju občine Litija so v lanskem letu zbrali 104 milijone din za potrebe 18 osn. šol, za glasbeno šolo, za vzgojno varstvene ustanove, delavsko univerzo in za zavod za prosvetno pedagoško službo. Sredstva pa niso zadostovala. Zato sta oba zbora skupaj z upravnim odborom sklada za šolstvo pregledala položaj in zagotovila letos 16 milijonov din več kot lani; to zneske skoraj polovico celotnega občinskega proračuna.

K hitrejšemu reševanju šolske problematike so priskočili zdaj tudi samoupravni organi nekaterih industrijskih podjetij. Tako je Lesna industrija Litija obljubila, da bo kolektiv prispeval za opremo dveh učilnic v šoli Šmartno. Kolektiv veltorgovine Mercator je kupil za osnovno šolo Primskovo TV sprejemnik. Kolektiv Predilnice pa je namenil za opremo dveh učilnic v šoli Šmartno določena sredstva. Gotovo bodo tudi drugi delovni kolektivi v litijski občini sledili tem vzgledom.

Če govorimo o organizaciji dodatne pomoči, pa ne moremo iti mimo resne pomanjkljivosti, da na mnogih naših šolah izvaja pomoč zelo kampanjsko. Vprašanje pomoči za učence rešujejo tik pred polletjem ali celo pred koncem šolskega leta! Razumljivo je, da mnogo take kampanjske dodatne pomoči ni uspešne in kaže praznoprav na to, da se v problematiki dodatne pomoči sploh nismo dovolj poglobili.

Če pogledamo prakso preteklih let, lahko ugotovimo, da so bili učitelji povečini prisiljeni dajati dodatno pomoč uro pred ali po pouku. Ob popolni zasedbi učilnic dopoldne in popoldne ni mogoče dobiti prostorov. Razumljivo je, da to ni dobra rešitev, vendar marsikje ni drugega izhoda. Če je le mogoče, pa bi naj šolska vodstva v začetku šolskega leta planirala prostore tudi za dodatno pomoč. Ponekod je mogoče v ta namen izkoristiti kabine in druge prostore, ne le učilnice, ker skupine pri dodatnem delu itak ne smejo biti velike (največ 6-8 učencev). Razen tega skušamo določiti urnik za dodatno pomoč tiste dneve, ko je najmanj ur rednega pouka.

V posebno težavnem položaju so tiste nižje organizirane šole, kjer učitelj poučuje dopoldne in popoldne. Tam je potrebno seveda reševati vprašanje pomoči učencem v glavnem med rednim poukom v obliki individualizacije in tihega dela.

KDO NAJ DAJE DODATNO POMOČ

V praksi pogosto nastane vprašanje, kdo naj daje dodatno pomoč slabšim učencem: ali boljši oziroma najboljši učenci, ali razrednik, ali predmetni učitelj, ali vedno le tisti učitelj, ki poučuje v razredu, ali drugi učitelji, ali tudi osebe izven učiteljskega zbora, ki jih za tako delo pridobi šolsko vodstvo in šolski odbor.

Približno polovico vse pomoči — po podatkih v Sloveniji, — nudijo slabšim učencem njihovi sošolci, ki so po večini najboljšji učenci v razredu. Drugo polovico dodatne pomoči pa so vodili redni in predmetni učitelji. Učitelji nudijo predvsem redno pomoč, boljši učenci in razredne skupnosti pa bolj občasno pomoč. Pomoč sošolcev je uspešna najbolj tedaj, če so slabši učenci dejansko za pomoč zainteresirani in si jo želijo. Manj pa je uspešna v primerih, ko je treba pri dodatnem delu na slabše učence še posebej vzgojno vplivati (nezanimanje za šolsko delo oziroma za določen učni predmet, razvojnje motnje, malomarnost, neredno prihajanje k pomoči itd.). V navedenih primerih je potrebna in učinkovita le pomoč učitelja. Seveda pride resno v poštev pomoč sošolca pri dodatni pomoči šole od 4.-5. razreda naprej. Vsekakor je treba pomoč sošolcev v pametni meri vzpodbujati, zlasti v 7. in 8. razredu v okviru razredne skupnosti.

V neposredni praksi srečamo tudi redke primere, da starši učencev ali druge osebe izven učiteljskega zbora vodijo dodatno delo. Teh primerov je sicer razmeroma malo in ob njih se pone-

kod sprašujejo, ali je to prav in primerno! To pride seveda v poštev le na zgornji stopnji osnovne šole, če so posamezni predmetni učitelji resnično prezaposleni s prekomerno redno šolsko obveznostjo in tega ni mogoče drugače urediti, ter v primerih, da že učitelj pri svojem predmetu vodi dodatno pomoč, pa so dejansko pomoči potrebne še druge skupine učencev. To se kdaj pa kdaj zgodi pri matematiki, fiziki, tujem jeziku. Poudariti pa moramo, da je nujno potrebno, da razredniki oziroma ustrezni predmetni učitelji vsem navedenim osebami, ki vodijo dodatno pomoč, pomagajo, svetujejo, spremljajo in nepretrgoma koordinirajo svoje delo v razredu pri rednem pouku in delo pri dodatni pomoči. Na splošno pa je prav in utemeljeno, da vodijo dodatno pomoč predvsem in v prvi vrsti tisti razrednik in predmetni učitelj, ki učence tudi poučuje, ker oni najbolj vedo, kakšna pomoč je učencem potrebna, učence razmeroma najbolj poznajo in imajo stike s starši teh učencev.

PRI KATERIH UČENCIH JE POMOČ NAJBOLJ POTREBNA

Znano je iz vsakoletnih polletnih in letnih statistik učnega uspeha učencev v osnovni šoli, da je najslabši učni uspeh zlasti v matematiki in slovenskem jeziku, nato pri tujem jeziku. Zato je razumljivo, da je dodatna pomoč v prvi vrsti potrebna pri teh predmetih. Vendar je zanimivo, kako se potrebe po pomoči spreminjajo od šolske stopnje do stopnje.

Na nižji stopnji je dodatna pomoč potrebna na prvem mestu pri slovenskem jeziku in nato pri matematiki. Na srednji stopnji je najbolj potrebna pomoč pri matematiki, nato pri slovenskem jeziku in pri tujem jeziku. Kakor na srednji je tudi na višji stopnji največja potreba po pomoči pri matematiki, nato pri tujem jeziku — precej manj pa pri sloven-

skem jeziku. Prikazane potrebe se popolnoma skladajo z izkazanimi učnimi uspehi pri navedenih učnih predmetih.

Prav pa je, da ne gremo v našem prispevku mimo prizadevanj nekaterih šol, ki se trudijo organizirati na šoli neko posebno obliko varstva za šolarje. Brali smo, da imajo tako obliko varstva na osnovni šoli v Črnomlju, Frana Levstika in Majde Vrhovnik v Ljubljani itd. Od kod potreba po varstvu učencev na šoli?

Pogosto imamo na šoli v vsakem razredu nekaj učencev, ki ne uspevajo pri pouku zaradi neprimernih pogojev za učenje doma, bodisi, da ni staršev doma in so tako brez potrebne nadzorstva, bodisi da živi družina učenca v takih socialnih in stanovanjskih prilikah, da ne more dati učenca niti najosnovnejših objektivnih možnosti za učenje doma (delovni prostorček, mir, nadzor itd). Takim učencem in onim, ki sicer nimajo slabega učnega uspeha, pa jim dom ne more nuditi potrebne in pravilne družinske vzgoje zaradi različnih vzrokov, je potrebno, rekli bi, šolsko varstvo poleg rednega pouka na šolah. Tu ne gre v prvi vrsti za nudenje dodatne pomoči, ampak za osnovne pogoje za samostojno učenje in za pozitivno izkoriščanje otrokovega prostega časa (razvedrilne dejavnosti, svobodne aktivnosti, delna prehrana in podobno). Na ta način naj bi šola nadomestila vsaj do neke mere otroku dom, družinsko skrb in vzgojo. Ni treba posebej poudarjati, kako hvalevredna so prizadevanja učiteljskega zbora in šolskih odborov, da bi organizirali varstvo učencev na šoli, kjer je to potrebno. Vendar bo treba za tako delo na šolah ustvariti ustrezne materialne in kadrovske pogoje ter proučiti oblike, metode in vsebino šolskega varstva, da bi bilo čim bolj uspešno za celotno redno delo šole.

Roman Oberlintner

Družbeno upravljanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

zaposleno toda načelno razpravo o kompleksu neštetihih perehih vprašanj, na katerih so zainteresirani prosvetni delavci ne samo kot poedinci, ampak tudi kot člani kolektivov, ki bodo odselej odločujoči činitelji pri oblikovanju organizacijske, vsebinske in materialne plati življenja v šoli. Ves kolektiv na tej šoli, sestavljen izključno iz mlajših tovarišic in tovarišev, je kot brezdušna gmota z enim glasom izglasoval sprejem pravilnika o ocenjevanju in sklepe ocenjevalne komisije, čeprav si z njimi noben ni bil na jasnem. Dovolj zgovorni sta izjavila dva tovariša. Prva je povedala, da spoštuje prizadetega tovariša, toda če bi znila le eno besedo v njegov prid, bi se ji zgodilo kakor njemu. Druga pa je izjavila, da so bile tudi druge prizadele, toda ona in vse druge se bojijo kaj reči.

V tem kolektivu je bilo načelno socialistične demokracije in morale že v osnovi prekršeno in vsa navedena dejstva so bila daleč v nasprotju oblikovanja pravih socialističnih odnosov in zdrave enotnosti v kolektivu, ki je prav danes v procesu rasti osamosvajanja in demokratizacije našega šolstva tako potrebna.

Samo bežno nakazan primer, podobnih je bilo več, kaže, da so pravilniki o delitvi dohodkov in o ocenjevanju v prvi izvedbi ponekod postali izrodek malomeščanskega birokratizma in formalizma, ne pa akt zavestnega socialističnega samoupravnega organa, ki se mora zavedati nujnosti delitve po delu, humanega bistva in daljnosežnega pomena novega načina delitve, saj mora ta v dosegnem času dati dejansko prave rezultate v vsebini in kvaliteti pedagoškega dela.

Med elemente za nagrajevanje po kvaliteti pravilno predlaga Republiški odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev učiteljevo delo v razredu, pri dopolnilnih urah in učiteljevo delo in njegov doprinos pri oblikovanju in strokovnem izpolnjevanju kolektiva. Za učitelja pa ni dovolj, da je samo dober metodik in predmetni strokovnjak. Tudi kot vzgojitelj se ne sme ustavljati samo v razredu. Njegov pogled in vzgojni vpliv naj seže globoko v otrokovo notranost tudi zunaj razreda, na cesti, v svobodnih aktivnostih in doma. Pri tem mora imeti visoko razvito vzgojno zavest, biti mora sam dobro vzgojen, predstavlja mora osebnost, ki jo bodo spoštovali učenci, učitelji, starši in ostali občani. Tako naj bo učiteljeva osebna kvaliteta in kvaliteta opravljenega dela najvažnejša komponenta pri spreminjanju osnov za razdeljevanje osebnih dohodkov.

Isti pogledi ocenjevanja in vrednotenja bi morali veljati tudi za vodje šol. Izkušnje kažejo, da je pedagoško in družbeno politično razgledano vodstvo s pravih načinov dela znalo krepiti in usposabljaati svoj kolektiv in organe družbenega upravljanja, da so ti brez izrazitih deformacij in kršenja načel socialistične demokracije in morale znali samostojno in lepo reševati svoje naloge.

Novi sistem družbenega upravljanja v šolstvu prinaša šolskim upraviteljem nove kompetence in nove odgovornosti, ki so se jih ti le premalo zavedali. Ne morejo se vedno otresti naziranja o direktivnosti in absolutnem odločanju v vseh vprašanih šole in ne izpuste radi tistega, kar jim po vsej logiki novega časa ne gre več. Samo ime in položaj upravitelja danes ne more in ne sme več predpostavljati, da je njegova oseba v vsem merodajna, odločujoča in neoporečna. Nekateri upravitelji še marsikje brodirajo po kalnih vodah preteklosti kot izsušena jabolka brez osvežujočih sokov za svoje tovariše in za napredek šole. Premalo se izpopolnjujejo. Zato se boje razgledanih, samozavestnih in predanih članov kolektiva in njih kritike. Svojo

onemoglost skrivajo v familiarnih odnosih in v pogostih družabnih večerih s pijančenjem in prostakiškimi ekscesi. Svoj razmajani položaj utrjujejo s sladkobno prijaznostjo, z različnimi uslugami pa tudi z nenačelno strogotostjo, maščevalnostjo in celo svorostjo ter zahrbtnostjo proti neizkušnim, boječim, delovnim in »nepokornim« tovarišem, učencem in staršem. Ljubijo lojalnost in miroljubnost s seboj in svojci ter enotnost tudi za ceno iskrenosti, poštenja, lastnega prepričanja in pravične žrtve miselnega nasprotnika.

Kaj vse se zahteva od sodobnega učitelja glede odnosov do lastnih tovarišev, do učencev, do staršev in do socialistične družbe? Koliko več vsega od upravitelja in njegovega pomočnika! Kolektive sestavljajo učitelji, ki se med seboj razlikujejo po starosti, po službenih letih in delovnih uspehih, po temperamentu in značaju, po notrajnih potrebah in osebnostih, ki karakterizirajo posameznika. Vso to pisano barvano celoto mora zlasti obvladati šolski upravitelj v vsaki situaciji in izstopati iz nje kot dober psiholog, pedagog in kot avtoritativna, notranje bogata osebnost.

Danes smo na poti odpravljanja anomalij in napak v pravilnikih, kritičnega presojanja, oblikovanja, preizkušanja in utrjevanja novih meril za ocenjevanje dela šolskih kolektivov. Pri tem je potrebna tista enotnost kolektivov, ki ne stoji na familiarnosti, malomeščanski molččnosti in neznačajnosti ter samovoljni poedincev in poedinih skupin sodrinskih in osebnih prijateljev, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je zanjo značima orba mnenj, konstruktivna kritičnost, humanizacija okolja človeške osebnosti, spoštovanja človeškega dostojanstva, dostojnost ter demokratično sprejemanje enotnih stališč, ki jih narekujejo interesi pedagoškega dela in učitelja kot naprednega, svobodnega ustvarjalca. Delitve dohodka po delu v prosveti zahteva tudi moralni pogum boriti se brez zadržk, ampak je

O problemih posebnega šolstva na Gorenjskem

Brez sredstev in kadra ni rešitve

Pred kratkim so na konferenci defektologov nekdanjega kranjskega okraja razpravljali o poročilu posebne komisije sveta za šolstvo, ki opozarja na probleme specialnega šolstva na Gorenjskem.

Poročilo med drugim pravi, da je v vseh šestih občinah precej naraslo število duševno prizadetih otrok, in poudarja, da terja problem habitacije duševne mladine vso pomoč in skrb družbenih faktorjev.

Doslej je bila skrb za reševanje teh vprašanih prepuščena učiteljskim kolektivom na posebnih šolah in vzgojnim zavodom, tako delo na tem področju ni bilo dovolj sistematično. Zda je sicer jasno, da je bolj rentabilno, če ustanovljamo in gradimo zavode za duševno prizadete, kot pa če »investiramo« milijone v najrazličnejše socialne podpore in vzdrževalne. Uresničevanje pametnejše zamisli je šele na začetku poti, zato bo treba še marsikaj napraviti, da bodo vidni prvi uspehi.

Vemo sicer, da se danes ne rodi več duševno prizadetih otrok kot nekoč in vendar predstavljajo mnogo bolj resen družbeni problem. Če se vprašujemo tako, ne smemo pozabiti, da se je spre-

menila družbena struktura, z njo pa tudi družbeni odnosi. Nekdaj so npr. zaposlevali »duševne revčke«, kot so jih imenovali, na kmečkih posevkih in jih izkoriščali do skrajnosti. Danes skušamo te ljudi — s pomočjo šole in dela — usposobiti v koristne člane družbe. Pogoj za takšno nalogo pa je, da moramo imeti dovolj posebnih šol in samostojnih zavodov.

Sedanje stanje teh šol pa je na Gorenjskem zelo revno. Posebna osnovna šola v Kranju, ki je lani živorarila v nemogočih prostorih, ima manj ponazoril kot katerakoli druga šola v tem mestu — saj nima niti ene delavnice.

V škofoveljski posebni šoli, ki ima dva oddelka, otežkoča delo indirektni pouk, ki ga prav mentalno prizadeti otrok zelo težko prenaša. Takšen pouk ovira tudi posebno osnovno šolo v Trzinu, medtem ko tovrstna šola na Jesenicah sploh nima primernih prostorov. Vzgojni zavod v Kamni gorici ima sicer dovolj prostorov, vendar je nameščen zelo neprimerno.

Za vse te ustanove na Gorenjskem je značilno, da nimajo dovolj prostorov — učilnic in učnih pripomočkov — nič bolje pa ni z delavnicami ter vprašanjem strokovnega kadra. Marsikje tudi oprema ni najboljša. Podatki opozarjajo, da bo treba te ustanove čimprej povečati, ali pa v Kranju (morda na Jesenicah) zgraditi vsaj eno centralno ustanovo z internatom.

Komisija za kategorizacijo duševno prizadetih otrok je ugotovila, da je na Gorenjskem 495 šoloobveznih deblav, od teh pa obiskuje posebno šolo le 59 odstotkov oziroma 213 otrok. Ostali so vključeni v splošne šole.

Te ugotovitve terjajo, da bo treba čimprej začeti s širjenjem posebnih šol. V Kranju bi morali misliti na gradnjo šole z internatom, na Jesenicah bo treba povečati sedanjo šolo na osemletno, v Škofji Loki pa na šestoddelčno. Nujno bi bilo, da bi ustanovili nove oddelke oziroma posebne šole v Radovljici, Bohinju, Bledu — po eno ali dvoodelčno šolo pa v Poljanski in Selški dolini. Se enkrat: centralna, visoko organizirana ustanova naj bi bila v Kranju. Poleg osnovne šole bi bila v njeni domeni tudi diagnostična postaja ter učne delavnice s posebno strokovno šolo.

Zazdaj sta pomanjkanje učnega kadra in sredstev glavni oviri za uresničitev te zamisli.

V razpravi so na konferenci defektologov nekdanjega kranjskega okraja med drugim poudarili, da bi na temelju dosedanjih analiz seznanili s to problematiko vse občine v nekdanjem okraju — tako da bi dobili njihovi sveti za šolstvo širši vpogled v problematiko posebnega šolstva. Na konferenci je predavatelj ljubljanske VPS prof. Marjan Pavlič seznanil udeležence z novim učnim načrtom za posebne šole. Dejal je, da bo v njem novo to, da bodo poučevali v višjih razredih poleg dosedanjih predmetov še srbrohrvaščino, higieno dela ter predmet o pravicah in dolžnostih državljanov. Učni načrt predvideva tudi povečanje števila učnih ur za telesno vzgojo in tehnični pouk.

In navsezadnje je prav, da damo pedagoški službi v Kranju vse priznanje, saj je s svojim večmesečnim delom poskrbela za temeljito analizo duševno prizadetih otrok in opozorila na pot za reševanje tega problema. V. R.

Pionirska zadruga rejcev malih živali na posebni šoli v Škofji Loki pridno redi zajce: koža oddajo tovarni klubov

Raba tablic pri pouku matematike

Lani je DZS izdala brošuro »Tablice kvadratov, kubov, kvadratnih in kubičnih korenov naravnih števil od 1 do 999« (cena 50 dinarjev) namenjeno 7. in 8. razredu osnovne šole. Način, da pa je bila tako nizka, da je niti lanski učenci niso dobili. Celotne nekatere predavatelji matematike v omenjenih razredih niso vedeli zanje. Pri DZS je bilo treba posredovati, da bi omenjeno brošuro ponatisnili.

Toda pojavila so se mnenja, ki govorijo za in proti uporabi teh tablic. Ali naj se jih torej poslužujemo, ali naj učimo še dalje po starem? Nemški matematiki, ki so med vojno poučevali po naših šolah, so z zahtevnim govorili, da smo s poukom matematike za sto let za njimi. Nemški dijaki niso znali reševati kvadratnih in kubičnih korenov. Pomagali so si s tablicami in logaritmičnim računom. Čeprav se nam upira, da bi posnemali prav Nemce, moramo priznati, da je bil razvoj tehnike pri njih na visoki in torej matematika ni mogla biti pastorka na njihovih šolah. Tudi naš okvirni učni načrt je krenil po tej poti, saj predpisuje pogosto uporabo tablic. Proti njim so predvsem matematiki, ki poučujejo v srednjih šolah. Tudi, da dijaki že zdaj ne znajo koreniti, če bodo uporabljali tablice, bo pa znanje še slabše. Prvi del trditve verjetno drži, glede drugega dela pa se ne strinjamo. Sem namreč mnenja, da je treba obrniti zdelo srednje pot in naučiti učence kvadrirati, kubirati in koreniti obenem pa naj znajo uporabljati tudi tablice.

Kaj pa je pokazala praksa? Lani sem imela srečo, da so si moji učenci osnovnih razredov pravčasno navadili zgoraj omenjeno brošuro, in

Kakor na vseh področjih našega gospodarskega in družbenega življenja je tudi v naših učnih načrtih opazna dinamika, ki jo ta razvoj najbolj vidno terja pri zgodovini in zemljepisu. Pri zasledovanju sprememb učnih načrtov v povojnem obdobju opazimo, da so bile te spremembe povzročene z organizacijskimi spremembami v šolstvu, za ta dva predmeta pa so bile pomembne še posebej spremembe v strukturi državnega aparata in teritorialno-reorganizacijske korekture. Isti primer je nastal tudi sedaj po združitvi nekaterih okrajev, podkrepljen s predvideno spremembo ustave, ki naj po sprejemu ustave v ljudskih skupščinah še to leto povzroči ustrezne popravke v naših učnih načrtih.

Na ta problem so šolniki trčili že na nižji stopnji osnovne šole pri predmetu spoznavanje narode in družbe. Sedanji tretji razred osnovne šole ima v svojem programu obravnavo okraja kot gospodarsko-družbene enote. Ta okraj je seveda mišljen po stari upravni razdelitvi. Če bi zdaj v tem novem konceptu upravne razdelitve, ko je Ljudska republika Slovenija razdeljena samo na 4 okraje, ne bi učitelj tega razreda dovolj elastičen, bi seveda storil

napako, saj bi, denimo za primer okraj Ljubljano, obravnaval hkrati skoraj tretjino Slovenije. Da pa le ne bi morda koga ta razdelitev zavedla na obravnavo celega okraja po novi razdelitvi, bi bilo željeno, da v pogledu obravnave te snovi dobimo od merodajnih prosvetnih organov določena navodila.

Spremembe pa bodo nastale tudi pri obravnavi zemljepisa v osmem razredu osnovne šole in te povzročijo sprememba naše ustave. V učnem načrtu bo moralo biti prečiščeno besedilo o družbeni ureditvi FSRJ. Kot ostali državljani smo tudi prosvetni delavci temeljito preštudirali osnutek nove ustave, ki je bila prav tako obravnavana v sedmih in osmih razredih osnovne šole. Prav pri študiju se je pokazalo, da bodo te spremembe nujne. Velikih vsebinskih sprememb res ni, smotno pa bo vsekakor treba spremeriti terminologijo. Ustrezne spremembe bo treba upoštevati v poglavjih o družbeni ureditvi, organizaciji federacije, prav tako pa tudi spremembe v republikah, okrajih in občinah. Manjše korekture bodo potrebne pri besedilu učnega načrta, ki govori o samoupravnih organih in še drugih poglavjih.

V primerih, da bodo posamezniki sami reševali ta problem, se je treba izogniti eventualnemu izkrivljanju in morda celo napaknemu tolmačenju novo nastalih ustavnih sprememb, ker niso

uskajane z doslej veljavnim učnim načrtom. Dokler ne pride ustrezen popravek s strani odgovornih republikanskih organov, ki so merodajni za učni načrt, bo verjetno najbolj primerno, da to na svojih področjih uredijo Zavodi za prosvetno pedagoško službo. Za ta primer so na razpolago strokovni aktivni, ti lahko na svojih seminarjih razmotrijo problem in njihove zaključke prenesejo na ostale člane šolskega kolektiva, ki jim bodo prav hvaležni za nove napotke.

Mihael Plavčak

Obletnica mature

Maturanti učiteljskega v Ljubljani, letnik 1932/33, praznujemo letos 30-letnico mature. Sporočite na spodaj navedeni naslov, kje bi se zbrali in proslavili vašo obletnico Morda kje na Gorenjskem? Sporočite tudi najprimernejši dan, morda takoj po koncu pouka!

Lepe pozdrave in na veselje svadenje:

Slapar Niko,
Poklicna šola, Kranj,
Čankarjeva 4

Vabilo

Obveščam vse diplomante in tovarise profesorje na učiteljski v Murski Soboti iz leta 1933, da se zberemo dne 29. junija 1963 na proslavo 10. obletnice mature. Kraj proslave bo spončen naknadno. Prosim, da se do 15. maja prijavite na naslov: Branko Pucenja, Partizanska 1, Murska Sobota.

Portreti prosvetnih delavcev

Visok jubilej Domicijana Serajnika

Domicijan Serajnik, dolgoletni šolnik in glasbeni pedagog, preživlja svoje 91. leto v Malečniku pri navsezadnje še komorni godalni kvartetu, s katerim je prijel končala, violine in taktirke, ki jim je bil zvest še nekaj let po upokojitvi. Skoraj ves čas je služboval v Ormožu, kjer je oživljal tamkajšnje glasbeno in pevsko kulturo, ki se ji je vztrajno posvečal in dosegel tudi lepe uspehe. Uglasbil je vrsto otroških pesmi, kot npr.: Na soncu, Pri topli peči, Na Jurjevo I. dr. ki so jih otroci tedaj radi peli. Starejši Ormožani se še živo spominjajo markantne in prikupne postave ter osebnosti D. Serajnika, čeprav je minilo že trideset let, odkar se je preselil v Maribor.

Domicijan Serajnik se je rodil 8. februarja 1872. v Sentilju na Ko-

vojtje je preživel v Ormožu. Tu je ustanovil tamburaški zbor, godbo na pihala, čitalniški pevski zbor in navsezadnje še komorni godalni kvartet, s katerim je prijel končala, violine in taktirke, ki jim je bil zvest še nekaj let po upokojitvi. Skoraj ves čas je služboval v Ormožu, kjer je oživljal tamkajšnje glasbeno in pevsko kulturo, ki se ji je vztrajno posvečal in dosegel tudi lepe uspehe. Uglasbil je vrsto otroških pesmi, kot npr.: Na soncu, Pri topli peči, Na Jurjevo I. dr. ki so jih otroci tedaj radi peli. Starejši Ormožani se še živo spominjajo markantne in prikupne postave ter osebnosti D. Serajnika, čeprav je minilo že trideset let, odkar se je preselil v Maribor.

D. Serajnik je bil dal časa tudi predsednik čebelarstva društva — vendar pri vsem tem delu ni zanemarjal šole in pouka, temveč je bogati oboje z estetsko vzgojo in pevsko kulturo. Povsod je začel s pionirskim delom. Člani njegove godbe so bili večinoma kmečki fantje in delavci, ki o glasbi niso vedeli kaj prida; mnogi niso poznali niti not, imeli pa so voljo in veselje do petja. Serajnik ves notni material si je moral kupovati sam, »svojimi fantom« pa je prepisoval tekste pozno v noč. V njegovem stanovanju (v Ormožu) je bilo vse polno instrumentov in muzikali — v njem je pogosto vadil posameznike in skupine. Sam je bil mojster čela, ker pa je znal igrati vse instrumente, je lahko poučeval tudi druge.

Naš jubilar se rad spominja časov, ko se je bilo treba v pomembnem mestecu ob Dravi vztrajno boriti za kulturo. Pretnje Nemce niso ovirale D. Serajnika, da ne bi pošiljal svojih otrok v vrste slovenskih telovadcev. Najstarejši Serajnikov sin je okusil strahote Dachaua, drugi je 1942. odšel v partizane, hčerki pa sta bili izseljeni v Srbijo.

Kjub delu in zaslugam na šolskem in glasbenem področju je ostal D. Serajnik v svojem življenju skromen. V vokalni in instrumentalni glasbi je našel samega sebe, svoje poklicno zadovoljstvo in srečo, ki se ji je predajal z notranjo silo in voljo. Zavedal se je, da je bila slovenska glasba v tedanjih časih najboljše zavezništvo za ohranitev in okrepitev ogrožene slovenske narodne zavesti, pri mladini pa hvaležno vzgojno sredstvo — hkrati pa tudi smoter domoljubne vzgoje.

Našemu jubilaru želimo, da bi mu bilo življenje v teh visokih letih še naprej naklonjeno.

-a2-

V spomin Ivana Bezeljaka

Letosnja zima se še ni prav umaknila pomladi, ko je umrl dolgoletni ljubljanski šolski nadzornik Ivan Bezeljak. Zadnja leta je preživel v Ljubljani, kjer je umrl v trinosemdesetem letu starosti.

Kot aktiven učitelj, pozneje pa nadzornik, je bil Bezeljak naprednih nazorov in društveno razgiban prosvetni delavec. Služboval je po raznih krajih — nazadnje je bil učitelj v Vačah nad Litijo — nato pa okrajni šolski nadzornik v Litiji. Pred vojno je bilo v tem okraju 35 šol, ki jih je Bezeljak kot inspektor marljivo pregledoval in obiskoval. Zaradi njegovega mirnega značaja, iskrenega tovarštva in drugih vrtil, ki odlikujejo naprednega prosvetnega delavca, je bil Ivan Bezeljak povsod spoštovan in priljubljen.

Prav v času njegovega službovanja so šole, v katerih so ponekod še poučevali »meznarje« namesto učiteljev, dobile poklicne učitelje.

Kjub zaposlenosti je bil Ivan vnet sokolski delavec. Navdušenega pevača in prijatelja družabnika so člani pevskega zbora »Lipa« v Litiji izvolili za svojega predsednika. V tem času je zbor dosegel največ uspehov.

Vsa Bezeljakova družina se je posvetila učiteljskemu poklicu in tudi Ivanovi otroci nadaljujejo njegovo delo.

Fokojnega naprednega učitelja in nadzornika bomo ohranili v toplem, prijateljskem spominu.

Jože Zupantič

Delo z učenci na posebni šoli mora biti čimbolj nazorno, posebno pri pouku računstva in spoznavanja narode in družbe

Drago Vončina: Vesele in vsakršne iz popotne šolske torbe

PREMESTITEV

Nekaj dni pred novim letom je dobil učitelj Suški brzojavno premestitev v Podbreg. Za to pot je bilo potrebno sedem ur hoda. Ker ni bilo v tisti kraj poštnege voza, vozilna pa zaradi visokega snega in slabe gazi ni mogel dobiti, je moral na novo službeno mesto peš. V zgodnjem novoletnem mrzlem jutru je učitelj Suški navezal svoj lesen kovček na rame, podobno kot nahrbtnik, in odšel v zanj novi svet. Čeravno je bilo mrzlo, mu je pod lesnim kovčkom postalo vroče, da je moral večkrat počivati v snegu. Ko je po dveh urah hoda prišel v vas, bi se bil rad okrepčal in odpočil, toda gostilna je imela samo mrzlo vino in žganje, kuhano iz svinjske pese. Naročil je kozarček žganja, ki mu je potem delal težave in je iz njega smrdelo kot iz Bollafijevega sode. Šel je naprej skozi gozdove, pot pa se je vlekla v nedogled. Postajal je truden in končno je zagledal pred seboj obrise vasi.

Ko je stopal naprej, je v gazi na ovinku naenkrat zagledal nekaj črnega. Misli je, da je nekdo izgubil vrečo. Prišel je bliže in zdelo se mu je, da sedi v gazi pes. Res je bila žival, ki ni lajala in se tudi ni hotela umakniti iz gazi. Spoznal je volka, ki je bil gotovo zelo lačen, ker je vseokrog ležal debel sneg, in zato tudi pripravljeno za napad. Učitelja je zaskrbelo, kakšno bo srečanje, ker ga je žival nepremično gledala. Potegnil je iz žepa pišto, ki mu je ostala še iz prve svetovne vojne, in ustrelil. Za prvi strel se žival ni zmenila, šele drugi kroglja je zadela in volk je zarjovel in skočil iz gazi v debel sneg ter z velikimi skoki izginil v grmovje. Še je učitelj ustrelil za volkom, toda ga ni zadel. Pred tako zverino se mu je tresla roka. Ko je prišel na mesto, kjer je prej sedel volk, je videl nekaj dlake in kapljo krvi, katero je je bilo slediti še naprej po snegu. Dlak je pobral in šel v vas ter vstopil v gostilno, da si odpočije. Tam so ga vprašali, če je koga

videl streljati, ker so oni slišali strele. Ko jim je povedal, da je bil on tisti, ki je streljal volka, in jim pokazal dlako, katero so spoznali za volčjo, so odšli fantje z vilami po sledi za volkom. Medtem ko so v gostilni kuhali učitelju čaj, so se volčji zasledovalci vrnili, povedali, da so v snegu še videli krvave sledove, niso pa mogli v gozd za volkom, ker je previsok sneg.

Učitelj je popil čaj in odšel, ker čakal ga je še en hrib in nato strm klanec v dolino. Popoldne ob treh je dospel v Podbreg in pri prvi hiši vprašal, kje je šola. Ko so mu povedali, da v gostilni ob vodi, je kmalu našel hišo, stopil v sobo, v kateri sta sedela dva zelo pijana možka in se glasno prepirala. Učitelj ju je vprašal, če je res v tej hiši šola, nakar pa mu je eden odvrnil, da je tu gostilna, šola, ki pa je nekoč tu bila, bo pa vrgel ven. Ko je ta možak nekaj časa gledal učitelja, kakšen vtis so napravile nanj te besede, je naenkrat postal več drugačen. Rekel je: »Vi

gotovo brusite žage, ker nosite s seboj tak kovček. Kar odložite tisto kišto tja v kot, sedite in dajte za liter vina, da ga bomo skupaj popili!«

Ko je učitelj videl, da ne bo od teh pijancev ničesar zvedel, je vstopil v kuhinjo, iz katere je prihajal grozen krik in vrišč, in v njej videl ob štedilniku spati žensko, okoli nje pa so kričali trije otroci v starosti od treh do sedmih let. Od ženske, iz katere je vel močan vinski zadah, je zvedel, da je v prvem nadstropju šola, v pritličju pa gostilna. Ko je učitelj vprašal, kdo sta pivca v gostilni, je ženska povedala, da je eden njen mož, drugi pa neki vaščan, ki z njenim možem pije že od jutra. Tudi ženska je imela učitelja za brusarja žag, ker ti rokodelci pri njih nosijo take kovčke na hrbtni in imajo v njih spravljeno orodje za brušenje žag. Ko ji je povedal, da je učitelj, ga je pomilovala, ker kadar bo mož to zvedel, ga bo gotovo toliko časa napadal, da bo iz obupa ušel. On namreč ne mara v hiši šole, ki mu je zasedla celo prvo nadstropje (učilnico, sobo in kuhinjo), on pa se je med tem časom, ko ni bilo šole, že skrivoma vselil v sobo.

Ko je učitelj vprašal po predsedniku šolskega odbora, mu je povedala, da stanuje v deset minut oddaljeni vasi. Ker je videl,

da v tej hiši ne najde razumevanja, ne pomoči, je, čeravno silno truden in lačen, odložil kovček v kuhinji in šel iskati predsednika, ki je bil učitelja zelo vesel. Da se ne bi učitelj skesal in odšel nazaj in bi šola ostala zopet dolgo zaprta, ga je predsednik takoj spravil v šolo, kjer bi ga namestil. Ko je učitelj predsedniku povedal, da nima s seboj pohištva, temveč samo kovček, je predsednik začel premišljevanje in rekel: »V gostilni, kjer je šola, ne boste našli razumevanja za vaše potrebe in tudi ničesar drugega ne, ker so revni kot cerkvene miši in poleg tega še strašni pijanci, vam bom jaz pomagal kolikor morem!« Pri tem je potegnil iz otroške postelje blazino, napolnjeno s proseniimi plevami, umazano rjuho, si naložil to na rame, vzela ključa in odšla sta oba proti šoli.

Predsednik je odprl v prvem nadstropju kuhinjo, ki je bila mrzla, po temnih stengah polna pajčevin, štedilnik ves odbran z rjavico. V vsem prostoru je vladala plesniv zadah, zato je predsednik odprl okna, šel v dvoranično, ki je močno kadila, saj že devet mesecev ni nihče kuril v njem. Učitelj pa je medtem z metlo omatal pajčevine, ki so visle po stenah in od stropa in se zapletale okrog njega kot plezalke v afriških džunglah. Ko je po-

metal še po tleh, je že kazal prostor bolj prijazno lice. Končno je tudi dimnik potegnil in ko sta zaprla okna, se je začela kuhinja počasi segrevati. Nato je predsednik prinesel s hodnika dve nerabni šolski klopi, snel s stranišča vrata in jih položil na tle dve klopi, nanje pa blazino, čez njo po gnrl rjuho. S tem je bila postelja pripravljena. Ko sta se predsednik in učitelj še domeni-la, da se s poukom prične pojutirjšim in bo otroke o pričetku šole obvestil on, je pokazal še učilnico in ga prosil, da bi on tudi kuril v šolsko peč in pometal učilnico, ker nimajo nobene primerne ženske, ki bi hotela opravljati to delo. Vse bi se branile, ker imajo predačo do šole in nihče noče v tem mrzlu tako zgodaj vstajati in hoditi kuriti eno peč v šolo. Za nameček mu je še izjavil, da si mora tudi hrano kuhati sam, ker mu spodaj v gostilni tega ne bi hoteli delati. Ker je edino sobo za stanovanje učitelja imel že zasedeno gospodar hiše, si je nista mogla ogledati.

Stemnilo se je že, ko je predsednik odšel. Učitelj ni imel luči, zato je pustil štedilnik odprta vrata, da je sij iz pečice razsvetljeval prostor. Ker je bil moker, se je sezul, si grel noge in sušil nogavice pri štedilniku. Zavil se je v suktnjo in ker ni imel stola, katerega tudi v učilnici ni dobil, vzela ga je bil gospodar in

V. Čopič: Metrski sestav in učno navodilo

Kot Mala pedagoška knjižica 7 je te dni izšla pri DZS drobna, 48 strani obsega knjižica, ki na zunanji in po številu strani ne izgleda pomembna, zato pa je po vsebini in tematici, ki jo obravnava, tem aktualnejša; saj zajema vprašanje, ki se čisto po naših šolah precej zanemarljivo: mere. Tisti, ki imamo v poklicnih svetovalnicah ožje stike z absolventi ugotavljamo, da mnogi mladinci in mladinke ne poznajo niti najosnovnejših mer, kaj šele, da bi jih znali pretvarjati ali z njimi računati. Čigava je za to krivda, ne bomo razpravljali. Ob tem dejstvu moramo biti avtorju te knjižice prav hvaležni, da nas je z važnim pedagoškim spisom — in le-to vsebina te knjižice — opozoril aktualno problematiko, da je treba predvsem metrski

sestav dobro poznati, k temu pa še dodal učno navodilo, ki bo dobro služilo učitelju in učencu. Avtor izhaja iz dejstva, da se je tudi FLRJ pridružila sklepu Generalne konference za mere in uteži in se uvrstila med podpisnice Metrske konvencije. Zvezna ljudska skupščina je na seji Zveznega zbora dne 3. XI. 1961 in na seji Zbora proizvajalcev dne 3. XI. 1961 sprejela Zahon o merskih enotah in merilih, ki je bil objavljen v Uradnem listu FLRJ, št. 45 z dne 15. XI. 1961. Zakon velja od 15. februarja 1962.

Zakon določa, da smemo uporabljati v javnem prometu samo mere, ki so navedene v seznamu (seznam naša knjižica objavlja). V seznamu je določeno, kaj je treba razumovati pod posameznimi merskimi enotami, določeni so tudi mnogokratniki in deli merskih enot. Merske enote moremo uporabljati v javnem prometu z

imeni in označbami (simboli), ki so navedeni v seznamu.

Ne bo odveč poudariti, da morajo učitelji ta seznam v obsegu učne določe iz matematike in fizike za učiteljska poznati; pri pouku v osnovnih šolah pa smejo učiti samo tiste enote in v istem obsegu, ki ga določa učni načrt za osnovne šole.

Čopičev priročnik obsega šest poglavij: mere in merjenje; stare mere in uteži (so ponazorjene tudi s slikami); metrski sestav; nove določe o merah in utežih; seznam merskih enot; učni postopek. Ker nam primanjkuje metodskih pripomočkov za matematiko, je priročljivo, da si to knjižico nabavijo dijaki učiteljskega, učitelji osnovnih šol in tudi učenci 7. in 8. razreda osnovne šole kot učbenik. Knjižica bo ostala tudi po šoli lahko marsikomu važen življenjski priročnik.

Albin Podjavoršek

Pregled rusko-sovjetske književnosti

Petl zvezek zbirke Kozmos (Mladinska knjiga) prinaša kratak oris »Rusko-sovjetske književnosti« Vere Brničeve. Slučajno je naneslo, da se je skoraj istovrstno pojavila na knjižniški trgu knjiga Mile Stojnič »Ruska književnost XX. veka« (Zavod za izdavanje učbenika - Sarajevo). Gre za dvojce sorodnih del, čeprav se po namenu in po periodizaciji razlikujeta. Delo Vere Brničeve hoče dati informativni pregled o poglavitnih pojavih, imenih in delih v rusko-sovjetski književnosti, medtem ko želi Mile Stojnič bolj studijsko orisati strujanje v ruski (sovjetski) književnosti ter je posvetila pozornost tokovom, ki so izoblikovali revolucionarno smer. Obe avtorici sta si zastavili različni osnovni razpon. Stojničeva je začrtala idejno osnovo Leva N. Tolstaja, da bi preko raznorodnih struj in imen prikazala pot do socialističnega realizma z Gorkim kot najmočnejšim likom svojega časa. Torej gre za zaton neke književnosti in idejne fundacije, da bi se preko raznih strujanj literarnih smeri izoblikovala socialno-humanistična estetika Maksima Gorkoga in naslednikov.

Kratek oris »Rusko-sovjetske književnosti« Vere Brničeve pa pričena z oktobrsko revolucijo, da bi z idejno osnovo in estetiko Gorkoga sledila poglavitnim pojavom v sovjetski literaturi vse do najnovejših književnikov, kot so Jevtušenko, Voznesenski, S. Antonov ter drugi. Razumljivo je, da avtorica ni v preglednem delu mogla navajati vseh imen in knjižnih del različnih vrst, odločiti se je morala za eminenčne pojave. Pri tem je opravila težavno delo, saj ni imela na razpolago vseh potrebnih originalov leposlovlja ali ustreznega literarno-zgodovinskega pomagala. Ne le pomanjkanje gradiva, tudi različno tolmačenje posameznih leposlovnih del, stilizmov ipd. v različnih obdobjih je oteževalo presojanje in kritično sumarno podajanje.

Brničeva se je odločila za kronološko porazdelitev in obravnavanje. Tak prijem ima lahko svoje prednosti, saj daje večjo plastičnost časa ter literarnim premikom, ne da se pa izogni razdrobljenemu podajanju posameznih avtorjev. Pri preglednem obravnavanju vrstine je tak način porazdelitve, vsekakor pa zahteva ustreznost kazalo. Idejno-estetsko problematiko avtorica ni zajela v nadrobnejših v samostojni poglavju, marveč se je odločila, da s kratkimi uvodi opozori na bistvene rezultate ter da naveže pomembne literarno-teoretične ali idejne premike hkrati s posameznimi pisatelji ter njihovimi deli, hoteč ta-

ki podati neko naravno podobo kronoloških dogajanj. Razumljivo, da navaja le poglavitno vsebinsko-idejno razlago večjih del posameznih pisateljev. Brničeva je posredni tudi kakšna neobsežna neproporcionalnost pri obravnavanju posameznih književnikov, vendar daje pregled v okviru zamisljivo zelo zaokroženo podobo rusko-sovjetske književnosti. Brničeva ni nameravala svoje delo le literarnim zgodovinarjem, študentom, zato je ubrala preprost slog z nezahtevnim, a kvalitetenim podajanjem. Kratke orise ima ob koncu seznam poglavitne literature in v povojnih prevodov ruskih del v slovenščino. Podobnih pregledov književnosti bi si želeli še več.

Igor Gedrih

Šest Cicibanovih števil

Z novim šolskim letom je v lanskem septembru spet izšla prva številka Cicibana, ki ima, kot list za najmlajše, že bogato tradicijo. In ker se bliža novi letnik h koncu - kmalu bo pred nami sedma številka - je čas, da si pobliže ogledamo, s čim in kako so Cicibanovi sodelavci razveseljavali bralce.

Naslovnih strani lista, ki pa jih ilustracije k objavljenim tekstom včasih celo prekašajo, so odmev na pomembne dogodke v šoli ali v naravi, hrbitno stran pa napolnjujejo Piline dogodivščine - med njimi je zvrhan koš imentih.

Se vedno nespremenljivo velja, da je pisanje za najmlajše tiska - zmore pa jo le tisti, ki je domač v otroškem svetu in ga oživlja s preprostostjo in neposredno svežino. In tudi novi Cicibanov letnik kaže, da je tako. Med pesniki so takšni, ki jih otroci prav gotovo prebirajo z največjim veseljem: Gita Jakopin in Neža Maurer - manj druge. Najtežje jim je bilo verjetno razvozlati Oglas podjetja »Kozmonavi« (S. Sal), razrešen vsakega sozvočja.

Med pravilicami in zgodbicami (domačih avtorjev, ljudskimi in prevedenimi) jih je nekaj, ki so jih našli najmlajši z zanimanjem prebrčkavali. Na primer: Zgodba o petelinu Kikeriku (Seliškar), Povestica tiktak (E. Peroci), Po cvetje (B. Jurca), lutkovna igrca Pilica in punčke (C. Zagorski), Dve deklici (B. Kranjc), in druge. V svet šolarjev, ki ljubijo enajsto šolo bolj od prave, nas živo popelje F. Godina (Tudi jaz bi bil rad odlicenjak) - ena najboljših letošnjih Cicibanovih števil.

Cicibanovih pravilic pa je prav gotovo M. Miheličeva. Tudi stihov strah. Prav je tudi, da vedno znova zajemamo iz spominov na težke vojne dni, ki jih oživlja K. Brenkova, pa še drugi. Nekaj je tudi zanimivih sestavkov v nadaljevanjih: M. Tarmanova Novice iz narave (z bogatimi ilustracijami I. Subica), pa vesoljska silnatica, radi pa sledimo tudi zvedavi vemu Tinču v koncertno dvorano, kjer mu pripoveduje Janez Bitenc o glasbi in njenih elementih.

Vemo sicer, da otroci radi ugovarjajo svarjenju z dvignjenim prstom, a F. Bevk je v svoji sestavki o lepen vedenju toliko hudomušnosti, ki jo poudarjajo še ilustracije B. Kosa, da se jih otroci prav gotovo ne ogibajo.

Navsezadnje so v vsaki številki še pisma cicibanov, križanke, uganke, razpisni natečajev, vzpodbuden likovni kodaček za najmlajše in ... Velja pa, da so ilustracije dostikrat zgornjeje od tekstov: to »navladje« pa traja že nekaj časa. Ilustracije J. Cluše, I. Subica, M. Jemec, M. Stupice, R. Piščanec idr. so polne domiselnosti, sveže, prisrčne, zgodovne. Kljub vsemu pa je res, da je letošnji Ciciban v celoti, kar je njegovim bralcem posredoval res za vsakogar nekaj.

MILKA IVIČ:

»PRAVCI U LINGVISTICI«

Državna založba Slovenije je izdala knjigo »Pravci u lingvistici«. Delo je izšlo v srbohrvaščini in je namenjeno predvsem domačim strokovnjakom in tujim poznavalcem srbohrvaškega jezika. V knjigi je temeljit in obširen zgodovinski pregled razvoja jezikovne znanosti. Avtorica je razdelila snov v trije poglavji: v prvem, ki posreduje pregled jezikoslovnih raziskovanj do devetnajstega stoletja, poudarja, da so kazali mnogi kulturno razviti narodi zanimanje za jezikoslovne probleme že v najstarejših časih zgodovinskega razvoja. V drugem poglavju govori o lingvistiki v devetnajstem stoletju, ki je kazala zanimanje za konkretne probleme jezika in jo karakterizira historičnem ter raziskovanju jezikovne fenomena. V zadnjem, najobsežnejšem poglavju, osvetljuje razvojne smeri lingvistike v dvajsetem stoletju in razčlenjuje značilnosti posameznih lingvističnih šol od nestrukturarne lingvistike in francoske lingvistične šole preko progresivne lingvistične šole in strukturalne lingvistike pa vse do simbolizma in lingvistiki in matematične lingvistike. Jezikoslovcem in znanstvenim delavcem bo knjiga dragocen priročnik, študentom pa bo lahko nadomestila univerzitetni učbenik za študij jezikoslovja. Prva objava strokovnega dela srbske znanstvenice pri slovenski založbi pa kaže tudi zelo vzpodbudno in dejavno vlogo jezikoslovnih in lingvističnih strokovnjakov in znanstvenega sodelovanja med posameznimi republikami.

Priročniki za učitelje telesne vzgoje

Založba Sportska štampa v Zagrebu je v preteklem letu izdala naslednje priročnike, namenjene učiteljem telesne vzgoje kot pomoč pri izpolnjevanju praktičnega pouka:

Vera Romančič: »Nastava fizičnega odgoja u razredu«. Knjiga predstavlja dodatek gradivu učnega načrta za pouk telesne vzgoje tudi v najskromnejših pogojih: izbor vaj v razredu, način priprave za izlete in pouk družabnih iger.

Vera Romančič: »Vježbe i igre lop-tama« - izbor iger in vaj na prostem z zgozami različnih velikosti, teže, obliki in materiala.

Vera Romančič: »Vijača kratka i duga«. Tudi v tem priročniku opisane vse vrste vaj, ki so posebno primarne za vse razrede osnovnih šol in najmanj odvisne od materialnih pogojev in potrebne prostora.

Josip Krameršek: »Muzika in kretanja«. V tej knjigi bodo naši učitelji telesne vzgoje navodila za estetsko telesno s praktičnimi primeri in napotke za oblikovanje kretanje v gimnastične plesne.

Marijan Jeločnik: »Vježbe na tlu«. Vsem učiteljem telesne vzgoje potrebne priročnik, ki na dostopen način obravnava elemente vaj na tleh: stoje, premete itd. Knjiga vsebuje tudi vrsto zabavnih iger za najmlajše.

»Slobodna sportska dejavnost«. Avtorji priročnika so znani strokovnjaki s področja masovne in rekreativne športne aktivnosti. V njem so praktična navodila za organizacijo tekm v preko 20 športnih panog.

Miloš Marković: »Društva fizičke kulture u školama«. To je knjiga, ki daje učiteljem in učencem poleg praktičnih navodil za organiziranje šolskih društev, kvalitetnih in masovnih športnih tekmovanj za šolsko športno značko tudi nasvete za organizacijo športne aktivnosti v času poletnih in zimskih počitnic.

Poleg navedenih izdaj Sportske štampe je Zavod za izdavanje učbenikov v Sarajevu izdal knjigo Fizičko vstajanje u učencem poleg praktičnih navodil za organiziranje šolskih društev, kvalitetnih in masovnih športnih tekmovanj za šolsko športno značko tudi nasvete za organizacijo športne aktivnosti v času poletnih in zimskih počitnic.

I. K.

»Pedagoški rad« 1-2

V prvi dvojni številki tega leta prinaša revija naslednje članke:

Danica Nola: »Pedagoški aspekti sinteze u estetskom odgoju«. Avtorica piše o veliki pedagoški vrednosti povezave raznih področij estetske vzgoje, za kar so posebno primerne dramatične književnih del, ki jih pripravijo učenci sami. Stiri avtorji: Zinka Ziborski, Mila Bauman, Antun Depope in Marija Mavrič pa so prispevali »Danak u krvi« - dramatisacijo iz dela Iva Andrića »Most na Drini«.

Dr. Vladimir Mušič navaja v članku »Usporedba rezultata testa metodika s usmenim ispitivanjem više ispitiivača« rezultate dokimoloških raziskav v okviru del pri konstrukciji testov zemljepisa Evrope.

Radovan in Marta Klopčić: Metodika matematičnega pouka

Knjiga ima značaj praktičnega šolskega priročnika za učitelje, ki poučujejo matematiko v prvih petih razredih osnovne šole. Gre torej za razlago in osvetljevanje metodoloških načel, ki naj služijo mlademu učitelju pri pouku matematike. Avtorja sta snovno zajela tri najvažnejša vprašanja: zakaj poučujemo matematiko v osnovni šoli, kaj poučujemo in kako posredujemo snov učencem. V prvem delu nas seznanja knjiga s smotri matematičnega pouka, v drugem z učno snovjo, v tretjem pa s protimi in oblikami šolskega dela pri računskem pouku.

»Metodika matematičnega pouka« je izšla v »Pedagoški knjižnici« Državne založbe Slovenije kot ponatis že razprodane izdaje iz leta 1955.

Dragutin Rosandić piše o metodah pri študiju književnosti. Cilj pravega pristopa k umetniškemu delu je odkrivanje humanih in estetskih vrednot, za doseg tega smotra pa mora učencem upoštevati več komponent: idejno-etično, kritično-analitično in estetsko.

Branko Bek nadaljuje članek »Laboratorijski radovi učenika u nastavi fizike«.

Pod naslovom »Rad školskog pedagoga« piše Mira Peteh o službi šolskega pedagoga v naši osnovni šoli, katerega glavna naloga je organizacija sodelovanja med učno šolo, učitelji, učenci in njihovimi starši.

Rubrika »Prosvetni pregled« prinaša poročilo o otvoritvi Visoke industrijsko-pedagoške šole na Reki.

Na koncu revije sta objavljena še »Priporočilo št. 54 - Planiranje izobraževanja in vzgoje« in »Priporočilo št. 55 - Izpopolnjevanje učiteljev osnovnih šol« s XXV. mednarodne konference za prosveto v Zenevi julija 1962.

I. K.

Vergilova Eneida v Kondorju

Naposled smo dobili v Kondorju zbirki Bradačev prevod Vergilove Eneide, pesnitve, katero verjetno niso prebrali v celoti ne slavisti ne komparativisti. Zda pa je Fran Bradač za srednješolsko mladino prevedel šest spevov izmed dvanajstih tega nekoliko okrnjenega epa latinske književnosti. Sprečo drugačnih potreb bi bilo bolje, ko bi priredili izbor iz rimske književnosti. Spremo besedo in razlago je lepo napisal prevajalec. Knjigo krasijo izbrane reprodukcije, ki jih je komentiral P. Petru.

Pri Mladinski knjigi je lani izšla knjiga Georges Sadoula: »Moč filma«. Bogato ilustrirano delo nam daje na preprost način vpogled v razvoj filmske umetnosti od njenih prvih začetkov do najnovejšega časa. — Na sliki je »Božanska« Greta Garbo kot Ana Karenina v istolmenškem filmu (1934) — ilustracija iz knjige

Začetno računanje v prvem razredu osemletke

Kot je poročal Prosvetni delavec, je ob začetku letošnjega šolskega leta izšel prvi del Začetnega računanja v razredu osnovne šole, katerega je napisal Zdravko Omerza. Pisatelj je delo nadaljeval in sedaj imamo v rokah lično 78 strani obsega knjižico, ki obsega 1. in 2. del začetnega računanja v 1. razredu osemletke oz. računa osnovne šole. (Knjižico je izdala Pedagoško društvo, Ljubljana, Cufarjeva 11.)

S tem ima učitelj elementarnega razreda nakazano vso predpisano računsko učno snov tega razreda v pripravljeni obliki, kateri je treba posvetiti mnogo pozornosti in dati učenecem pravi odnos do dela in predmeta, da lahko učenci neopazno in brez težav preidejo v računski pouk s pomočjo opazovalnih nalog, ki so povezane z zelo preprostim učnimi pripomočki, in pridobivanju novih pojmov.

V 2. delu obravnava avtor razvijanje in pisanje števil, prištevanje, razdruževanje, odštevanje, dopolnjevanje, razširitev številčnega obsega, računa med obema desetnicama in računa čez desetico. Vsako računsko

operacijo ponazorjuje številne slike in olajšujejo učitelju metodični postopek, učencem pa hitreje razumevanje in poznanje. Učni pripomočki so preprosti, da jih lahko izdelajo učenci sami in se pri tem privajajo tehnični spretnosti. Korist stavnice velikih in malih črk, ki je zelo dober učni pripomoček v oddelkih z direktnim in indirektnim poukom, poznamo vsi. Iz tega računskega priročnika pa lahko izdelajo učenci tudi neko podobno računsko stavnico iz zelo preproste materiala, kar bi zelo olajšalo delo in uspešno izkoristilo tih zapletitev učencev v kombiniranih oddelkih kot pri skupinskem delu.

Ob koncu knjige je zbranih preko 100 uporabnih nalog iz življenja v razredu, doma, okoli doma, iz zimskega športa, življenja otrok, trgovine itd., da imajo učitelji in učenci ob vsakem predelanem poglavju dovolj izbire za utrjevanje učne snovi. Z uporabo tega priročnika, katerega toplo priporočamo, bo učitelj dosegel z lahkoto učne uspehe in zadovoljstvo, pisatelj pa svoj namen, kateremu se je posvetil z vso neutrudljivostjo, v.

Komisija za kulturne stike s tujino nam je posredovala razstavo Sodobnega francoskega slikarstva; razstava je odprta v Moderni galeriji v Ljubljani do 18. t. m. Sedanji izbor originalov lahko smatramo za nekakšno nadaljevanje razstave sodobnega francoskega slikarstva, ki smo ga videli pred več kot desetimi leti. — Na sliki: Vivanos Miguel — Praznik na vasi, 1951

ga rabil v gostilni, je sedel na klovček ter lačen in žejen v samotni, med tujimi ljudmi, ki so bili proti šoli in učitelju, bridko zajokal. V zasilno napravljeno posteljo in posteljino, ki je bila polna sledu madežev malih otrok, ni upal leči.

Nikdar še ni učitelj Suški imel tako dolge in mrzle noči, ki sta mu jo krajšala potok Koritnica, ki je tekel tik šole, in pa vpitje pijanega gospodarja in gosta, ki sta prepevala do dveh v jutro.

Naslednji dan je šel učitelj Suški v tri kilometre oddaljeno vas, kjer si je po poldrugodnevnem postu privoščil pošten zajtrk in kosilo, si v trgovini nakupil hrane za bodoče gospodinjstvo, lončkov za kuhanje, petrolej in blago za rjuhe in vzglavnik. Oglasil se je in se predstavljal tudi nadučitelju sosednje šole, njegova soproga, poštarica pa mu je naredila sedem kilogramov težak zavoj pošte, ki je prišla med tem časom, ko je bila šola zaprta, in je ni nihče dvignil. To je bilo od aprila prejšnjega leta do januarja. Z vsem tem obloženo je šel učitelj nazaj v Podreber.

Popoldne je učitelj pregledal razredne uradne spise svojega prednika, upraviteljske knjige, del došle pošte in se pripravil na pouk za naslednji dan. Zvečer je moral še pomesti in segreti učilnico. Nato si je skuhal večerjo, šel spat na kupljeno blago, na-

menjeno za rjuhe in vzglavnik, se pokril s sukno in zaspal. Zbudil se je okrepčan, vdan v usodo, šel zakuriti peč v učilnico, si skuhal zajtrk in počakal učence.

Prišli so vsi, bilo jih je 56. Bili so dobre volje. Porazdelil jih je v dopoldansko in popoldansko skupino in preizkusil njihovo znanje.

V nekaj dneh je spoznal te dobre otroke, ki so sicer bili zelo siromašni, toda pridni in zelo vdanji. Prav taki so bili njihovi starši in so šolo nad vse ljubili.

IZVENSOLSKI DELAVEC

Po nekaj tednih so pričeli prihajati starši v šolo in spraševati po znanju svojih otrok, ki so bili dosedaj devet mesecev brez pouka. Ker so še bili dolgi zimski večeri, so vabili učitelja, naj jih po končani šoli ali zvečer obišče. Učitelj se je temu vabilu rad odzval. V šolski okolici je spadalo pet manjših vasi, ki so ležale v bregu v polkrogu in so bile od četrt do pol ure oddaljene od šole.

Kakor hitro je učitelj prišel v vas, so takoj za njim prišli vsi sosedje te vasi. Hišni gospodar je učitelja postregel z nezabeljenimi koruznimi žganci, ki so bili kuhani že opoldne in z enkrat prekuhanim žganjem. Ničde si ne more predstavljati, kako je bilo mučno jesti puste žgance in to

zamakati z žganjem, ki je bilo malo boljše kot navadna voda, samo z razliko, da je bilo zelo motno. Čim bolj je zvečil žganec, več jih je imel v ustih, ker jih nikakor ni mogel spraviti po grlu. Odkoloniti pogostitev bi bila zamera. Ker pa je bil take postrežbe deležen pri vseh hišah, kjer je bil na obisku, se je počasi tega privadil. Ljudje so bili siromašni, niso imeli boljšega, toda srčno dobri in radodarni, zato jim ni bilo mogoče odbiti njihovega gostoljubja.

Na takem obisku so ljudje potem spraševali učitelje o otrocih, učenju v šoli, sadjarstvu, živinoreji, zemljepisu, zgodovini, boleznih, zvezdah itd. V takem pogovoru je hitro potekel večer, tako naslednji večer v drugi, tretji večer v tretji vasi itd. Potem pa zopet od začetka.

Pri tem je spoznal učitelj socialne razmere staršev in prebivalstva sploh, ki je bilo tako siromašno, da niti vsaka hiša ni imela vzglavnic, temveč je šla zjutraj gospodinja s črepinjo k sosedu in peč po žerjavico, da je zakurila za zajtrk. Preživljali so se kot gozdni delavci, s kmečkim delom ter v poletju in jeseni s prodajanjem sadja, katerega so nosile ženske v koših daleč prehani v notranjost dežele. Kraj je bil primeren za sadjarstvo, zato je učitelj učil otroke in starejše snaženja, obrezovanja,

sajenja, cepljenja, gnojenja sadnega drevja. Že zgodaj spomladi je po končani šoli visel stalno na drevju kot vrana. Z njim pa so delali vaščani in fantje.

Prejšnja leta so imeli prebivalci večkrat nesrečo z živino. Ko se je v jeseni pasla po deteljščini, jo je začelo napenjati in marsikatera krava je poginila. Učitelj je pa že v zimskih mesecih govoril ljudem, kako reševati živino, če jo napne. Pojasnil je važnost požiralne cevi in trokerja ter dosegel, da so posamezne vasi kupile te potrebne pripomočke za reševanje živine, s katerimi je potem rešil mnogo krav, kar je bilo za te siromašne kraje velike vrednosti. Z učenci in odraslimi je hodil po gozdovih, kjer so izkopavali sadne divjake, na katere so potem cepili žilnate sadne sorte po sadnem izboru. Dokazal jim je vrednost posnemalca, katerega so zadržno kupili, posnemali smetano in tako dobro prodali sveže surovo maslo. V vsaki vasi so založili potrebni denar in naročili kmetovalca, katerega so potem skupno brali ob večerih.

RADIJSKI SPREJEMNIK

V tem času je šola dobila radijski sprejemnik. Ker ni bilo v kraju elektrike je moral imeti aparat baterijo. To je bilo za šolske otroke in odrasle pravo

Navdušeno priznanje v Celovcu

Uspešne poti srednje glasbene šole

Srednja glasbena šola v Ljubljani že več let zaporedoma vzbuja priznanja s svojimi nastopi doma in po svetu. Doma javni koncerti te šole dopolnjujejo podobne redne glasbene programe kot svojevrstno osvetežitev mladih oboetov, iz tujine pa se vračajo s priznanji, ki jih vsekakor ne smemo prezreti. Ker se je pred kratkim (18. marca letos) ljubljanska Srednja glasbena šola vrnila iz Celovca in ker se pravkar pripravljajo na novo pot v Rim, naj tokrat le registriramo njen nastop v Celovcu z dvema tamkajšnjima ocenama:

med katerimi sta bila tudi zelo redko izvajani Ecce quomodo moritur iustus ter Pater noster (morda bo kdo tudi to označil za »komunistično propagando«), medtem je med orkestrskimi deli predstavil zanimivo novost Koncertni komad za pavke in orkester Primoza Ramovša, ki je doživel sijajen uspeh tudi v Moskvi. Razumljivo pa moramo poleg izredno dobre izvežbanosti obeh orkestrskih omeniti zlasti soliste — Marjana Karuzo, Gorjana Košuto in Bogomila Kostja (violinista), Janeza Petrača (flavta), Antona Kolarja (pavke), Sonje Pahorjeve (klavir) in Marjete Bohinec (toba) — ki so brez izjeme kljub svoji mladosti že pravi umetniki in med katerimi je še posebno očarala štirinajstletna pianistka Sonja Pahor. Po vsem tem, kar smo slišali na petkovem koncertu, se nitakor ne čudimo, da so bili mladi glasbeniki iz Ljubljane deležni navdušenega priznanja tudi v Benetkah in na Dunaju.

Isti ugodni vtis so napravili tudi drugi solisti. Enkrat je koncert za 4 solotimpana in orkester P. Ramovša, ki v čisto atonalnem, sodobnem stilu, polnem nasprija, dosega presenetljive učinke s tem, da komponist ne vodi pavke skladno, paralelno s spremljajočim orkestrom, ampak pogosto proti njemu in da kljub modernosti zvočnosti obdeluje določene jugoslovanske značilnosti. Solist Anton Kolar je bil ritmično eksakten in tudi dinamično je obvladal svoj instrument kar najbolje. Mnogo zelo pohvalnega je treba povedati tudi o ostalih solistih, predvsem o mladi pianistki Sonji Pahor, ki je briljantno igrala Mozartov koncert KV 467 v C-duru. Njena kantilena v potasnem stavku, kot tudi briljantna zamiselna tehnika v finalu in lepi kadenci, so učinkovito pritevale. Izvstno je igral mladi violinist Bogomir Kosi Wenlawskega koncert v d-molu z zelo lepim tonom in čisto tehniko. Njegovo ločevanje, prijemi in intonacija in levice so vzbudili mnogo priznanja in občudovanja. Janez Petrač je igral Mozartov D-dur koncert za flavto sigurno in z lepim tonom. Tudi soloboiška Marjeta Bohinec je odigrala trodelni Cimarosov koncert brez okrašev in vseh legah zelo lepo in čisto v tonu in tehniki.

Dirigent spremljajočega orkestra, ki je svojo zasedbo za vsak komad nekoliko menjal, je bil prof. Vinko Sustaršič. Vodil je čez vse težave svoj dobro zaseden korpus s sigurno roko — brez taktirke — in zgovornimi kretnjami. Njemu in njegovemu sveže muzicirajočemu korpusu gre vsa pohvala. Kot višek celega, junaka in mladostno užitek polnega večera je poročevalce občutil izvajanja zbora pod vodstvom prof. Janeza Boleta, ki se je odločil za 4 dela svojega sonarodniaka iz Ribnice, mojstra zbornega petja zgodnjega baroka Jakoba Gellusa, Obema zbornima zvrstema, posevini in nabožni; je bil dirigent in zbor do popolnosti dorasel. Presenečala je čista izgovorjava latinskih tekstov, glasovno izvršno obvladanie vsch visih in glasovnih registrov, posebej pa še res idealni, homogeni zborovski izzveni, ki je bil dorasel vsaki želji tudi na najdaljših frazah. Izredno lepoto je predstavljal glasbeno-zgodovinsko slavni Ecce quo modo moritur iustus, ki ga je le redko kdaj slišati. Kulturnemu referentu koroške deželne vlade gre zahvala, da je s tem gostovanjem obnovil že stobno glasbene stike med obema glavnima mestoma to in onstran Karavank, ki očitajo že izza časa predreformatorske dobe. Obojestransko spodbude vsekakor mnogo pomenijo. Vodstvo srednje glasbene šole v Ljubljani zasluži za storitve svojih profesorjev in dijakov čestitke in pohvalo. Anton Anderlsh

Večernik, 22. marca 1963:

MNOGO OBETAJOC NARACAJ GLASBENIH UMETNIKOV

Na povabilo deželnega konzervatorija (katerega ansambel bo v zamenjavo gostoval v Ljubljani) je zadnji petek zvečer gostovala v veliki dvorani celovškega Doma glasbe ljubljanska Srednja glasbena šola s tremi skupinami: z 12-članskim komornim godalnim orkestrom, ki ga vodi prof. Ciril Veronek, s 24-članskim komornim zborom pod vodstvom prof. Janeza Boleta ter Velikim simfoničnim orkestrom (vodstvo prof. Vinko Sustaršič), ki steje okoli 70 članov.

Znanje, ki so ga demonstrirali mladi glasbeniki iz Ljubljane, nedvomno daleč presega vse običajne pojme o »solskem« nivoju glasbene dejavnosti; med njimi so umetniki, ki že danes presenečajo z naravnost virtuozno tehniko, pa tudi v celoti dosega skupina tako visino, kot jo je izvajalcem s povprečno starostjo 18 let le težko prisoditi. Brez zavisti je treba priznati, da je to narasčaj, ki zelo veliko obeta.

Ob tej kvaliteti je seveda težko govoriti o podrobnostih in o posameznih izvajalcih. Vendar je treba posebej navesti zbor, ki se je predstavil s štiriimi Galusovimi komadi.

Volksblat, 13. marca 1963:

LJUBLJANSKI SOLSKI KONCERT

Srednja glasbena šola je skromen naziv srednje stopnje treh glasbenih solskih zvrsti v Ljubljani, po našem mnenju pa odgovarja vsaj po svoji storitvenosti najmanj našemu deželnemu konzervatoriju. Predvsem naj ugotovimo sveto resnost tega muziciranja, uspelet vsega izvajanja in prepričljivost vsestransko zadovoljujoče izdelanosti posameznosti. Ta ugotovitev se tiče v prvi vrsti skupne igre skoraj 60-članske solske orkestra, kjer ni noben instrument zasleden po odraslih ali profesorskih spremljavi je bila vzorna, kakih vstopnih ali ritmičnih težav ni nikjer opaziti, eksaktno čista in pravilno odtehtana, nikjer ni čutili kakega tega pricueneza mesta, muzicira se sveže in zanesljivo.

V še večji meri velja ta ugotovitev za komorni orkester, ki je izvajal v presenetljivi izdelanosti Vivaldijev a-mol koncert za dve solo violinii. Prof. C. Veronek mu je razgledan vodnik. Celotni vtis tega zvočnega tako lepega dela je bil po zvočni inzmivnosti in lepoti nepričakovano velik. Oba sredi orkestra sedeca so

Ob srbskih leksikonih »Privreda«

Pod tem naslovom je bil objavljen v »Delu« dne 22. marca članek — vprašanje uredništva našega dnevnika, na katero je kot priznata več podobnih ponudb, vselej zelo dragih, za katere na se je izkazalo, da so pobrale veliko denarja, niso pa prinesle potrebne vsebinske kvalitete. Če pa že pustimo to ob strani in samo omenimo se to, da veljajo naročilnice za leksikone v srbohrvaščini, se ustavimo pri tretji stvari, kako je s sodelovanjem v založbi Mladinska knjiga, da nenadoma pojavi neznana organizacija s takimi ponudbami. Bistveno se pač zdi — če se oprimemo upanja, da bodo leksikoni kvalitetni ali vsaj primerni — kako da kaka naša založba, denimo Mladinska knjiga ali kdo drugi, ne gre v kooperacijo z drugo založbo, da bi tako zagotovili kvalitetne knjige in obenem natis tudi v slovensčini. Sicer to velja za primer, da naše založbe sploh ne bi izdajale podobnih pripomočkov; znano pa je, da je Mladinska knjiga tako delo že začela.

Na taška in podobna vprašanja, ki so prihajala tiste dni z naših sol na uredništvo »Deja«, je založba uredništvu odgovorila tole: »Založba »Privreda« iz Zagreba se je dogovarjala z nami najprej o prodajanju teh leksikonov po naših solah, vendar je naša založba odklonila pomoč, ker bi bili ti solski leksikoni tiskani le v srbohrvaškem jeziku. S Privredo smo se zatem domenili, da bo poslala rokopise teh leksikonov (tazen »Jezika«, ki bi moral biti pri nas napisan, saj gre za slovensčino) naši založbi v pogled, naker bi se šele odločili za prevajanje in za natis v slovenskem jeziku. Privreda je obljubila, da nam bo poslala do aprila rokopise, da bi jih mogli dati v oceno našim znanstvenim in prosvetnim delavcem. To se nam je zdelo še toliko bolj potrebno, ko so nam sami povedali, kako so nekateri rokopisi še v redakcijah ali v popravljanju. S Privredo smo se dogovorili, da ne bodo začeli z nabiranjem prednaročnikov po naših solah, dokler nam ne bodo poslali na vprašanje ali in dokler se ne bi v sorazmerno kratkem času enega meseca odločili za slovenski natis. Za to bi se domenili do maja letos. Vsako takšno sodelovanje zahteva skupno delo in skupno presojo; kot založba s svojim založniškim svetom ne moremo ničesar natisniti, česar ne poznamo oziroma ne pozna tudi naš založniški svet.

Založba Mladinska knjiga je začela, kakor je znano, tudi že sama z leksikonom za sol; naj omenimo Mladega vedeža, za katerega pripravljamo ponatis, zatem take izdaje, kakor so Moj prijatelj Atom, knjige v zbirki Iz življenja rastlin, zivali in iz sveta kamnin ter drugi. Če dle časa pripravljamo izdajo mladinske enciklopedije v desetih zveznih knjigah. Pri tej naši izdaji, naslonjeni na »Djetsko enciklopedijo Akademije pedagoških ved Ruske SSR, bodo sodelovali naši znanstveniki, knjige pa bodo bogato ilustrirane, z mnogimi barvnimi prilogami. Lahko bi povedali, da slovenske založbe pripravljajo tudi ponatise v dogovoru z zagrebškim leksikonografskim zavodom; vse to se pripravljajo posli, predvsem pa mladinski leksikoni, saj opravljamo pri tem pionirsko in nase odgovorno delo. Upamo, da bodo te založniške akcije opravljene tudi s sodelovanjem drugih jugoslovanskih založb; to ne bo težko, saj je prav naša založba vedala v sodelovanju z zagrebškim Mladostjo, z beograjskim Mladim pokolenjem in Savremenom skolo, s skopsko založbo Kočo Racin in z drugimi založbami skupno že več kot 50 knjig. Prepričani smo, da bomo lahko z dosedajšnjimi izkušnjami in ob sodelovanju dosegli izdaje, ki bodo hromenile veliko v jugoslovanskem založništvu. Založba Mladinska knjiga

Založba Mladinska knjiga

ZALOZBA

»ŽIVLJENJE IN TEHNIKA«

LJUBLJANA, Lepi pot 6

sprejema prednaročila na knjižno zbirko

»PIRAMIDA III«

V zbirki bodo izšle tri knjige:

»NAREDI SAM«: Špolar—Tavčar

»ŽIVA SNOV«: Dušan Kralj

»HITREJŠI KOT MISEL«: N. Kobrinški—V. Pekelis

Cena zbirki v prednaročilu je 2900 dinarjev.

Vse tri knjige so zanimive, sodobno opremljene in bogato ilustrirane. Posebno presenečenje predstavlja v zbirki priročnik za domačo rabo »NAREDI SAM«.

Vse tri knjige bodo v najkrajšem času izšle. Naročite zbirko »PIRAMIDA III«, lahko zahtevate tudi prospekt!

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Ljubljana, Mestni trg 26

priporoča učiteljem telesne vzgoje in drugim naslednje publikacije:

Marjan Jeločnik: **RAZNOTEROSTI ZA SOLE IN DRUŠTVA — 120 din**

Marjan Jeločnik: **TELOVADEBA NA ORODJU — 470 din**

Joža Trdina: **VAJE Z ZOGO — 360 din**

Joža Trdina: **OSEMDESET STAFETNIH IGER — 330 din**

Nina Trdina: **RITMIČNE VAJE IN FOLKLORNI PLESI — 300 din**

Janez Tome: **MED DVEMA OGNJEMA — 270 din**

Jelica Vazzaz: **LESTVE, LESTVENIK, PLEZALA — 650 din**

Knjige dobite v vseh knjigarnah ali pa jih naročite naravnost v

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE
Ljubljana, Mestni trg 26

ZALOŽNIŠKO PODJETJE

»RAD«

je izdalo v okviru svoje poljudnoznanstvene knjižnice

»RADNIKI UNIVERZITET«

prvo zbirko **PSIHOLOGIJE** v desetih knjižicah. Vsaka je tiskana na dveh polah, v njih pa so naši znani strokovnjaki-psihologi obdelali naslednje teme:

RAZVOJNI PUT PSIHOLOGIJE

dr. Borislav Stevanović

PAZNA I OPAZANJE

Djordje Barton

PAMČENJE I ZABORAVLJANJE

Slavoljub Radonjić

STVARALAČKO MIŠLJENJE

dr. Borislav Stevanović

EMOCIJE

dr. Miloš Jovičić

O PRIRODI LJUDSKIH SPOSOBNOSTI

dr. Boris Pec

TEMPERAMENT

Lidija Vučić Pavlović

MOTIVI LJUDSKOG PONASANJA

Mihajlo Roter

LIČNOST I RAZVITAK LIČNOSTI

dr. Nikola Rot

KONFLIKTI LIČNOSTI I NJIHOVE POSLEDICE

Vera Smiljanić Colanović

Knjižice so napisane zelo pristopno in zanimivo ter uvajajo bralca v osnovne psihološke probleme, obenem pa opozarjajo tudi na razvoj psihologije. Po vsebini in stilu so odlični priročnik za predavatelje in nepogrešljiva dopolnila na literaturo za mlade srednjih in strokovnih sol, v katerih raziskujejo to široko področje.

Prva zbirka **PSIHOLOGIJE** stane 500 din, naročite pa jo lahko na naslov: Založniško podjetje »Rad«, Beograd, Moše Pijade 12/III, številka tekočega računa: 101-20-1-75

Za 900 din dobite 6 knjig in stensko barvno sliko

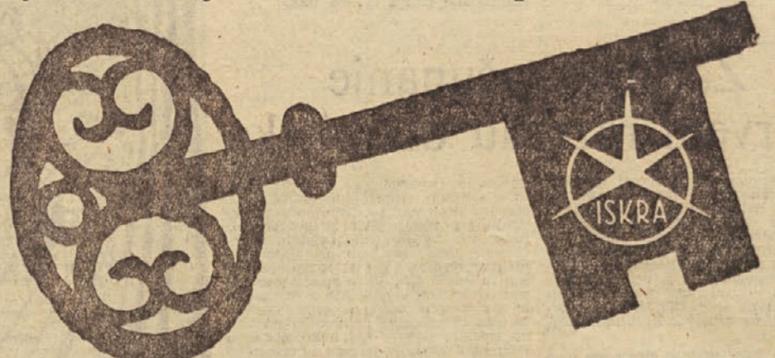
Konec leta 1963 bodo dobili člani Prešernove družbe za članarino 900 din:

1. Bogato ilustriran Prešernov koledar 1964
2. Zbirko zgodovinskih povest Ivana Tavčarja »V Zalca«
3. Roman sodobnega ruskega pisatelja V. Nekrasova »V domačem mestu«
4. Mladinsko zgodovinsko povest F. Bevka »Požara«
5. Poučno in zdravstveno vzgojno delo dr. F. Smerduja »Naš zdravnik«
6. Obširno ilustrirano delo F. Planine »Slovenija in njeni krajci« s priloženim natančnim zemljevidom
7. Eno izmed stenskih barvnih slik Janeza Šubica, Rika Debenjaka, Maksima Gasparija ali Goldensteinovega Prešerna po svobodni izbiri. Velikost slik okoli 40x50 cm

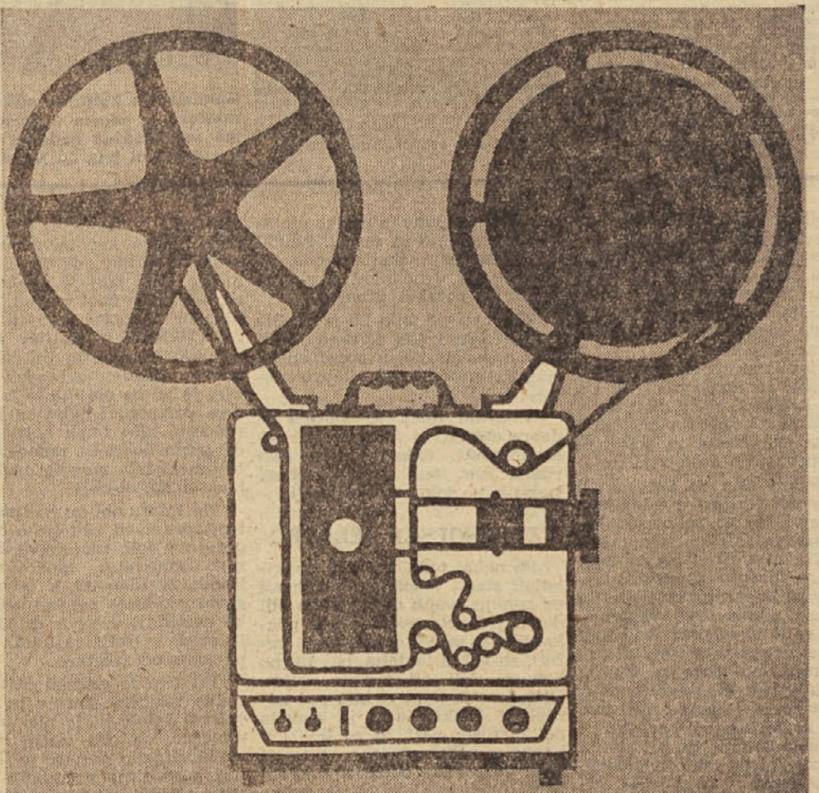
Naročniki za Prešernovo družbo nabirajo poverjeniki in knjigarne, lahko pa se naročite tudi naravnost pri Prešernovi družbi v Ljubljani, poštni predal 41/1

Prešernova družba oskrbuje z dobrimi in poceni knjigami stotisoče bravec

Ključ k večjemu učnemu uspehu

ISKRA kinoprojektor za ozki film KO-6

- poenostavljena zunanja oblika — komplet v dveh kovčkih;
- reprodukcija filmov s svetlobnim in magnetnim zvočnim zapisom;
- predvajanje filmov za navadno ali široko projekcijo (Cinema-Scope);
- poljubno komentiranje predvajanih filmov z mikrofonom;
- reprodukcija glasbe ali govora prek gramofona ali magnetofona;
- občutno manjša teža aparature — prenosna izvedba;
- številne konstrukcijske izboljšave.